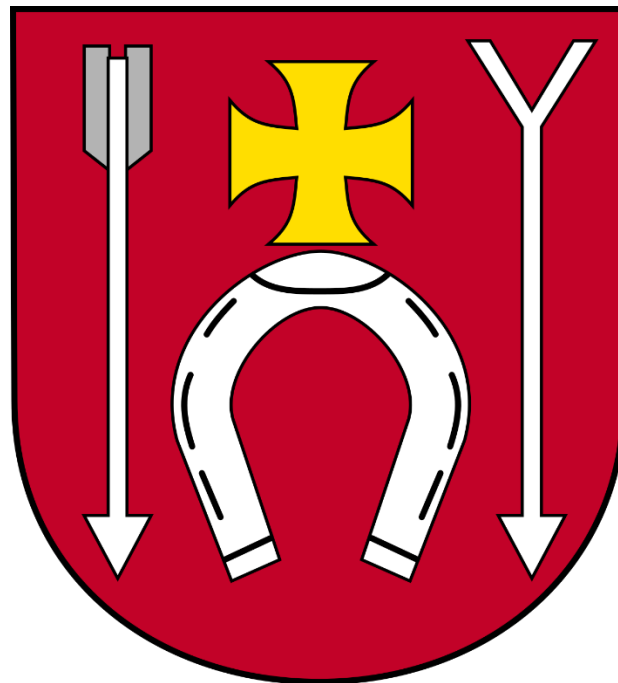
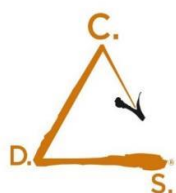

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Czerniewice 2025 r.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.
D. Bieñkowska, J. Szymańska, M. Widuch
ul. Włóczków 22/3
30-103 Kraków
Tel.: +48 12 623 77 40
www.cds.krakow.pl

Spis treści

Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	4
KROK 1. Wybór jednostek do analizy	7
KROK 2. Analiza danych w sferze społecznej.....	10
Demografia	14
Bezrobocie.....	15
Problemy społeczne.....	19
Bezpieczeństwo	23
Edukacja i aktywność społeczna	25
KROK 3. Analiza wskaźnikowa – budowa wskaźnika syntetycznego.....	27
KROK 4. Analiza danych w pozostałych sferach	35
Sfera gospodarcza.....	39
Sfera środowiskowa.....	43
Sfera techniczna	47
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	51
Podsumowanie.....	54
KROK 5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego.....	59
KROK 6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	63
Spis tabel i rysunków	67

Metodologia delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji został wyznaczony zgodnie z metodologią uwzględniającą lokalne uwarunkowania, jak również specyfikę gminy Czerniewice. Celem diagnozy jest analiza negatywnych zjawisk występujących w gminie oraz identyfikacja obszaru zdegradowanego, a w jego ramach wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Przyjęta metodologia jest zgodna z wytycznymi z Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 r. oraz jej późniejszymi nowelizacjami (Dz. U. z 2024 poz. 278). Ustawa wprowadza konieczność zastosowania weryfikowalnych mierników, które pozwalają na zbadanie wewnętrznego zróżnicowania gminy w sferach: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej oraz różnych metod i technik partycypacyjnych umożliwiających włączenie lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, w tym podmiotów gospodarczych, w proces zarówno programowania i wdrażania działań rewitalizacyjnych.

W celu rzetelnego wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Czerniewice zastosowano szereg metod, począwszy od wskaźnikowych analiz statystycznych, przez jakościowe badania terenowe po spotkania z liderami samorządowymi, przedstawicielami instytucji publicznych. Dokument niniejszej diagnozy obejmuje tym samym wyniki:

- analizy wskaźnikowej opracowanej dla obszaru gminy w podziale na przyjęte jednostki agregacji danych (jednostki przestrzenne) z uwzględnieniem pięciu sfer diagnostycznych: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej,
- wyniki rozmów/spotkań roboczych z liderami samorządowymi oraz przedstawicielami Urzędu Gminy Czerniewice,
- spaceru badawczego (o charakterze wizji lokalnej).

Rezultatem wszystkich wymienionych wyżej działań było wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w gminie Czerniewice.

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Dla pełnego zrozumienia procesu rewitalizacji poniżej przytoczone zostały cztery definicje opisujące podstawowe pojęcia jakie używane są w niniejszej diagnozie:

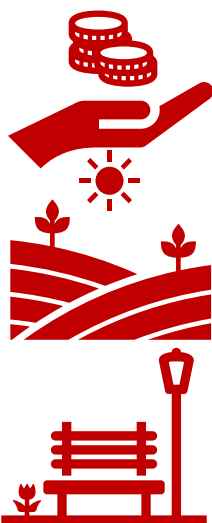
Rewitalizacja

Proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie Gminnego Programu Rewitalizacji.

Za: ustawa o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r., art. 2 ust. 1

Stan kryzysowy

Stan wywołany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Obszar dotknięty stanem kryzysowym w sferze społecznej można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

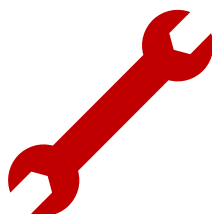

gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw, lub

środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub

przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,

lub

technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska i zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

Za: ustawa o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r., art. 9 ust. 1

Obszar zdegradowany

Obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy w sferze społecznej oraz co najmniej jednej ze sfer pozaspołecznych. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Za: ustawa o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r., art. 9 ust. 1

Obszar rewitalizacji

Obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w ustawie o rewitalizacji art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez nie więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść także niezamieszkałe tereny przemysłowe, kolejowe czy wojskowe, na których odnotowuje się kryzysowe zjawiska sfery pozaspołecznej, pod warunkiem, że prowadzone na ich terenie działania przyczynią się do przeciwdziałania negatywnym zjawiskom społecznym.

Za: ustawa o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 r., art. 10 ust. 1-3

KROK 1. Wybór jednostek do analizy

Pierwszy etap prac w procesie delimitacji obejmował wyznaczenie tzw. pól analitycznych, czyli podstawowych jednostek przestrzennych, dla których zbierane były dane źródłowe (inaczej: jednostki agregacji danych). W tym celu przeanalizowano przyjęte w opracowanym w 2017 r. Programie Rewitalizacji Gminy Czerniewice¹ jednostki przestrzenne i dokonano podziału gminy na 28 pseudonaturalnych jednostek agregacji danych. Każda z wyznaczonych jednostek przestrzennych jest zamieszkała, a suma zarówno powierzchni wydzielonych jednostek jak i zamieszkujących je osób, jest równa odpowiednio powierzchni gminy i łącznej liczbie mieszkańców gminy Czerniewice. Oznacza to, że analizie porównawczej poddano całą gminę wraz ze wszystkimi jej mieszkańcami.

W dalszej części zapisu niniejszej analizy wymiennie używane są określenia: jednostka przestrzenna, jednostka agregacji danych, jednostka analizy lub tylko jednostka. Każde z nich odnosi się do danej jednostki przestrzennej dookreślając stosownie kontekst, w jakim jest prezentowana.

Tabela 1. Jednostki agregacji danych (jednostki przestrzenne) w gminie Czerniewice przyjęte do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji – nazwa, powierzchnia, ludność

Numer jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Powierzchnia [km ²]	Udział w ogóle powierzchni gminy [%]	Liczba ludności - 31.12.2024 r. [os.]	Udział w ogóle ludności gminy [%]
1	Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	3,166	2,47	91	1,853
2	Annów	3,497	2,73	189	3,849
3	Chociw	11,803	9,22	537	10,935
4	Chociwek	2,392	1,87	65	1,324
5	Czerniewice	7,618	5,95	1045	21,279
6	Dąbrówka	8,089	6,32	159	3,238
7	Gaj	9,383	7,33	32	0,652
8	Krzemienica	3,927	3,07	184	3,747
9	Lechów	2,782	2,17	147	2,993
10	Lipie	4,198	3,28	174	3,543
11	Mała Wola	3,098	2,42	125	2,545
12	Nowa Strzemeszna	1,487	1,16	49	0,998

¹ Lokalny program rewitalizacji opracowany i przyjęty uchwałą Rady Gminy Czerniewice – Uchwała Nr XXXVI/178/17 z dnia 15.02.2017 r. przygotowany w oparciu o ustawę o samorządzie terytorialnym.

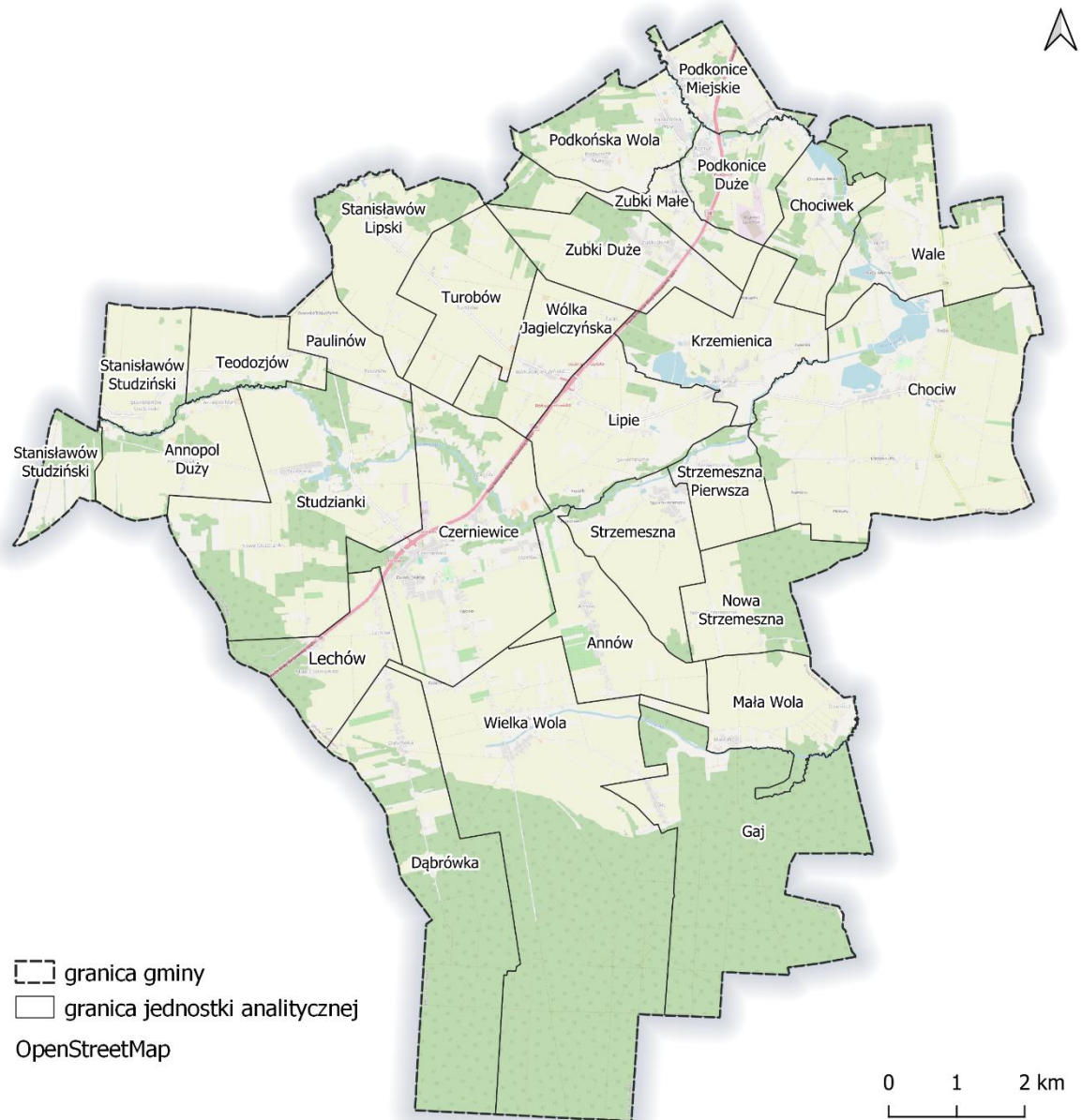
Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
gminy Czerniewice

13	Studzianki	2,298	1,79	250	5,091
14	Paulinów	1,798	1,40	61	1,242
15	Podkonice Duże	3,041	2,38	162	3,299
16	Podkonice Miejskie	3,597	2,81	112	2,281
17	Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	3,458	2,70	139	2,830
18	Stanisławów Lipski	3,113	2,43	112	2,281
19	Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	1,853	1,45	113	2,301
20	Strzemeszna	3,131	2,45	151	3,075
21	Strzemeszna Pierwsza	9,183	7,17	105	2,138
22	Teodozjów	1,955	1,53	74	1,507
23	Turobów	3,652	2,85	114	2,321
24	Wale	4,765	3,72	120	2,443
25	Wielka Wola	16,542	12,92	246	5,009
26	Wólka Jagielczyńska	2,701	2,11	117	2,382
27	Zubki Duże	3,495	2,73	153	3,115
28	Zubki Małe	2,007	1,57	85	1,731

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Czerniewicach

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Rysunek 1. Jednostki przestrzenne gminy Czerniewice wyznaczone na potrzeby diagnozy delimitacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie OpenStreetMap

KROK 2. Analiza danych w sferze społecznej

Analiza danych w sferze społecznej jest jednym z kluczowych elementów diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Opracowując analizę występowania problemów społecznych w jednostkach przestrzennych gminy Czerniewice wybrano wskaźniki, które obrazują szeroki wachlarz problemów społecznych, wyczerpujących wytyczne *Ustawy o rewitalizacji*.

Problemy, które poddano analizie w trakcie prac diagnostycznych to: starzenie się społeczeństwa, problemy demograficzne, problemy społeczne (takie jak m.in. ubóstwo, potrzeby osób z niepełnosprawnościami), bezrobocie, bezpieczeństwo (przestępczość), problemy edukacyjne czy aktywność społeczna. Analizą objęto także czynniki wpływające na jakość przestrzeni publicznej dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Łącznie w analizie wykorzystano 13 wskaźników odnoszących się do ww. zagadnień problemowych.

Do opracowania wskaźników, obrazujących możliwe kryzysy w sferze społecznej, wykorzystano dane pochodzące m.in. z Urzędu Gminy w Czerniewicach i jego jednostek organizacyjnych, tj. m.in. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, szkół podstawowych, a także Komendy Policji w Tomaszowie Mazowieckim, Powiatowego Urzędu Pracy w Tomaszowie Mazowieckim oraz dostępne statystyki publiczne. Z uwagi na fakt, że proces rewitalizacji ma służyć przede wszystkim wyprowadzeniu obszaru ze stanu kryzysowego, to właśnie kwestie społeczne miały kluczowe znaczenie dla wyznaczenia obszaru, na którym będzie przeprowadzona rewitalizacja. Zebrane dane przedstawiają stan za ostatni pełny rok kalendarzowy – tj. na 31.12.2024. W przypadku danych demograficznych, dla zobrazowania dynamiki zmian liczby ludności, wykorzystano także dane z 2019 roku (wskaźnik przyjmuje wartości dla przedziału czasowego 2019 – 2024).

Zgodnie z wytycznymi ustawowymi analizie poddano tzw. społeczne wskaźniki dostępnościowe pozwalające ocenić sytuację osób o szczególnych potrzebach m.in.:

- udział osób powyżej 60 r.ż. korzystających z pomocy społecznej w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej w 2024 r.,
- udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej w 2024 r.,
- udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej.

Tabela 2. Wykaz wskaźników do sfery społecznej

Lp.	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Definicja wskaźnika
1.	Zmiana liczby ludności w latach 2019-2024 (%)	Urząd Gminy Czerniewice	Wskaźnik przedstawia różnicę pomiędzy początkową a końcową liczbą ludności danego obszaru w rozpatrywanym okresie (w tym wypadku lata 2019 – 2024), w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Wskaźnik może świadczyć o depopulacji obszaru.
2.	Odsetek osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców na koniec 2024 r.	PUP w Tomaszowie Mazowieckim	Wskaźnik pokazuje stosunek liczby osób zarejestrowanych w urzędzie pracy jako bezrobotne do liczby mieszkańców jednostki (wyrażony w procentach). Wysoka wartość informuje o problemach z bezrobociem na danym obszarze, niska – o dobrej dostępności miejsc pracy, względnie o relatywnie niższym odsetku aktywnych zawodowo mieszkańców danego obszaru.
3.	Udział bezrobotnych kobiet w ogóle osób bezrobotnych	PUP w Tomaszowie Mazowieckim	Wskaźnik raportuje udział bezrobotnych kobiet w ogóle osób bezrobotnych. Dane z tego wskaźnika mogą świadczyć o ewentualnym wykluczeniu społecznym kobiet na rynku pracy.
4.	Udział długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych	PUP w Tomaszowie Mazowieckim	Wskaźnik podaje jaką część bezrobotnych stanowią osoby długotrwale bezrobotne. Takie osoby są w szczególnie trudnej sytuacji, poprawa ich warunków bytowych stanowi poważne wyzwanie dla służb społecznych.
5.	Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogóle mieszkańców na koniec 2024 r.	GOPS Czerniewice	Wskaźnik pokazuje odsetek mieszkańców, którzy otrzymali świadczenia z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wskaźnik może świadczyć o niekorzystnej sytuacji socjalnej mieszkańców.
6.	Udział osób powyżej 60 r.ż. korzystających z pomocy społecznej w	GOPS Czerniewice	Wskaźnik pokazuje procent osób w wieku przekraczającym 60 lat, które korzystają ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w odniesieniu do ogółu beneficjentów pomocy społecznej. Wskaźnik

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

	ogóle osób korzystających z pomocy społecznej na koniec 2024 r.		może świadczyć o trudnej sytuacji bytowej seniorów, ale także pośrednio wskazuje na osoby ze szczególnymi potrzebami jakie zamieszkują dany obszar (osoby w wieku senioralnym). Tym samym wskaźnik może także obrazować konieczność podjęcia dodatkowych działań dostępnościowych na rzecz poprawy jakości życia osób ze szczególnymi potrzebami.
7.	Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej na koniec 2024 r.	GOPS Czerniewice	Wskaźnik przedstawia liczbę osób, które otrzymały świadczenia z tytułu ubóstwa z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w stosunku do ogółu osób korzystających ze świadczeń GOPS w danej jednostce. Wskaźnik może świadczyć o konieczności podjęcia działań na rzecz poprawy sytuacji bytowej części mieszkańców danego obszaru.
8.	Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej na koniec 2024 r.	GOPS Czerniewice	Wskaźnik przedstawia liczbę osób, które otrzymały z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej świadczenia z tytułu niepełnosprawności w stosunku do ogółu osób korzystających ze świadczeń GOPS w danej jednostce. Wskaźnik może obrazować konieczność podjęcia dodatkowych działań dostępnościowych na rzecz poprawy jakości życia osób z niepełnosprawnościami.
9.	Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej na koniec 2024 r.	GOPS Czerniewice	Wskaźnik przedstawia liczbę osób, które otrzymały z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej świadczenia z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w stosunku do ogółu osób korzystających ze świadczeń GOPS w danej jednostce. Wskaźnik może obrazować konieczność podjęcia dodatkowych działań w zakresie poprawy jakości życia osób dotkniętych takimi chorobami jak również wskazuje na potencjalną konieczność podjęcia dodatkowych działań dostępnościowych na rzecz poprawy jakości życia osób z potencjalnymi ograniczeniami w poruszaniu się / niepełnosprawnościami.

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

10.	Liczba popełnionych przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców w 2024 r.	Komenda Miejska Policji w Tomaszowie Mazowieckim	Wskaźnik przedstawia liczbę popełnionych wykroczeń i przestępstw (łącznie) na danym obszarze. Wysoka wartość wskaźnika informuje o relatywnie niższym poziomie bezpieczeństwa mieszkańców danego obszaru.
11.	Liczba interwencji służb porządku publicznego na 100 mieszkańców w 2024 r.	Komenda Miejska Policji w Tomaszowie Mazowieckim	Wskaźnik przedstawia liczbę interwencji służb porządku publicznego (policja i inne służby porządku publicznego łącznie) na danym obszarze w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Wskaźnik świadczy o zróżnicowanym poziomie bezpieczeństwa na terenie gminy.
12.	Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 uczniów.	Placówki edukacyjne gminy (Urząd Gminy Czerniewice)	Wskaźnik pokazuje odsetek uczniów, którzy sprawiają problemy wychowawcze. Wartość wskaźnika może świadczyć o problemach z integracją społeczną części dzieci i młodzieży tym samym stanowiąc o konieczności podjęcia działań w tym zakresie.
13.	Frekwencja wyborcza w 2023	PKW	Wskaźnik informuje o tym, jaki odsetek uprawnionych mieszkańców danej jednostki wziął udział w wyborach parlamentarnych w 2023. Pozwala na określenie aktywności społecznej mieszkańców danej jednostki.

Źródło: opracowanie własne

Demografia

Wskaźniki demograficzne umożliwiają obserwację i analizę kwestii takich jak starzenie się danej społeczności, jej rozwój m.in. w wyniku ruchu naturalnego i imigracji, potencjalne szanse i zagrożenia dla lokalnego rynku pracy wynikające m.in. ze struktury wiekowej na danym obszarze, itp. Dodatkowo saldo migracji, czy relatywnie wyższa dzietność, to przesłanki uznania gminy za dobre, perspektywiczne miejsce do życia.

Do analizy sytuacji demograficznej wykorzystano następujące wskaźniki:

— Zmiana liczby ludności w latach 2019-2024 [%]

Procentowa zmiana liczby ludności pozwala ocenić trend rozwoju ludnościowego jednostki analitycznej, wynikający z migracji i z ruchu naturalnego. Na terenie gminy Czerniewice widoczne są zarówno jednostki w których wartość tego wskaźnika jest wysoka i dodatnia. Najwyższy wzrost liczby ludności (pozytywny trend) można zaobserwować w sołectwie Turobów: 5,56%. Trend ten widoczny jest także m.in. w sołectwie Krzemienica (4,55%), czy Podkonice Duże (3,85%). Depopulacja najwyraźniej postępuje w jednostkach: Nowa Strzemeszna (-15,52%), Zubki Małe -17,48% oraz Gaj (-25,58%). W siedzibie gminy, w Czerniewicach, także mamy do czynienia z depopulacją (-1%) co z pewnością jest niepokojące w przypadku funkcjonalnego centrum lokalnej społeczności.

Tabela 3. Podsumowanie wskaźnika wg jednostek analitycznych – demografia

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Zmiana liczby ludności w latach 2018-2023 [%]
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	-8,081
Annów	-1,563
Chociw	-4,448
Chociwek	1,563
Czerniewice	-1,042
Dąbrówka	-5,357
Gaj	-25,581
Krzemienica	4,545
Lechów	-6,369
Lipie	-5,435
Mała Wola	-11,348
Nowa Strzemeszna	-15,517
Studzianki	-4,215
Paulinów	0,000

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Podkonice Duże	3,846
Podkonice Miejskie	-0,885
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	-10,897
Stanisławów Lipski	-4,274
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	-9,600
Strzemeszna	-3,205
Strzemeszna Pierwsza	-1,869
Teodozjów	2,778
Turobów	5,556
Wale	-9,774
Wielka Wola	-2,381
Wólka Jagielczyńska	-5,645
Zubki Duże	-7,831
Zubki Małe	-17,476
Czerniewice – cała gmina	-3,89

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy Czerniewice.

Bezrobocie

— Odsetek osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców w 2024 r.

Jednym z najważniejszych wyróżników kondycji lokalnego rynku pracy jest stopa bezrobocia (liczba osób zarejestrowanych jako bezrobotne w stosunku do liczby osób aktywnych zawodowo). Dane tego typu są najczęściej agregowane na poziomie powiatowym, rzadziej statystyki wyliczane są na poziomie gminnym czy węższych jednostek analitycznych. W związku z powyższym uznano, że wskaźnikiem mówiącym o sytuacji na rynku pracy w gminie Czerniewice będzie odsetek osób zarejestrowanych jako bezrobotni w Powiatowym Urzędzie Pracy w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców. Odsetek osób bezrobotnych w gminie Czerniewice w 2024 roku wynosił 2,1%. Największą wartość miernika odnotowano w sołectwie Wale (5%). Najmniejszą – w sołectwach Podkonice Miejskie, Chociwek, Teodozjów i Wólka Jagielczyńska, gdzie bezrobotnych nie odnotowano. Należy pamiętać, że z uwagi na definicję tego wskaźnika (odnosi liczbę bezrobotnych do całej populacji, a nie do liczby aktywnych zawodowo), przyjmuje on niższe wartości niż stopa bezrobocia raportowana np. przez GUS.

Tabela 4. Odsetek osób bezrobotnych wg jednostek analitycznych (sołectw)

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Odsetek osób bezrobotnych
Czerniewice – cała gmina	2,138
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	3,297
Annów	2,116
Chociw	3,166
Chociwek	0,000

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
gminy Czerniewice

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Odsetek osób bezrobotnych
Czerniewice	1,340
Dąbrówka	1,258
Gaj	3,125
Krzemienica	1,630
Lechów	0,680
Lipie	2,874
Mała Wola	1,600
Nowa Strzemeszna	4,082
Studzianki	2,800
Paulinów	3,279
Podkonice Duże	2,469
Podkonice Miejskie	0,000
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	2,158
Stanisławów Lipski	3,571
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	2,655
Strzemeszna	3,311
Strzemeszna Pierwsza	2,857
Teodozjów	0,000
Turobów	1,754
Wale	5,000
Wielka Wola	3,659
Wólka Jagielczyńska	0,000
Zubki Duże	0,654
Zubki Małe	2,353

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z PUP w Tomaszowie Mazowieckim

— **Udział bezrobotnych kobiet w ogóle osób bezrobotnych w 2024 r.**

Strukturalne problemy związane z bezrobociem mogą wchodzić w intersekcje z innymi przejawami wykluczenia społecznego. Jednym z nich może być słabsza pozycja kobiet na rynku pracy. Pomiar tego zjawiska zoperacjonalizowano za pomocą wskaźnika notującego odsetek bezrobotnych kobiet w ogóle bezrobotnych. Sytuacja w gminie jest pod tym kątem zróżnicowana. Są zarówno takie jednostki, w których kobiet wśród bezrobotnych nie ma (Lechów, Paulinów, Wólka Jagielczyńska, Zubki Duże, Zubki Małe),

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

jak i takie, w których stanowią one znaczącą większość poszukujących pracy (Wielka Wola – 89%, Lipie – 80%, Wale – 67%).

Tabela 5. Odsetek bezrobotnych kobiet w ogóle osób bezrobotnych wg jednostek analitycznych (sołectw)

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Odsetek bezrobotnych kobiet
Czerniewice – cała gmina	47,619
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	66,667
Annów	25,000
Chociw	47,059
Chociwek	0,000
Czerniewice	57,143
Dąbrówka	0,000
Gaj	0,000
Krzemienica	66,667
Lechów	0,000
Lipie	80,000
Mała Wola	50,000
Nowa Strzemeszna	50,000
Studzianki	42,857
Paulinów	0,000
Podkonice Duże	25,000
Podkonice Miejskie	0,000
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	66,667
Stanisławów Lipski	25,000
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	33,333
Strzemeszna	60,000
Strzemeszna Pierwsza	0,000
Teodozjów	0,000
Turobów	0,000
Wale	66,667
Wielka Wola	88,889
Wólka Jagielczyńska	0,000
Zubki Duże	0,000
Zubki Małe	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z PUP w Tomaszowie Mazowieckim

— Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle osób bezrobotnych w 2024 r.

Istnienie na danym obszarze osób długotrwale bezrobotnych świadczy o poważniejszych problemach niż ogólne zjawisko bezrobocia. Może być to przejaw tzw. bezrobocia

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

strukturalnego powiązanego z sytuacją gospodarczą danego obszaru, wymagającą podjęcia interwencji. Do analizy tego zjawiska wykorzystano wskaźnik raportujący odsetek osób bezrobotnych trwale w ogóle osób dotkniętych problemem bezrobocia. Zwracają tu uwagę trzy sołectwa: Gaj, Strzemeszna i Mała Wola, w których wszyscy bezrobotni byli bezrobotnymi długotrwale. Z drugiej strony w niektórych sołectwach bezrobocie długotrwale nie występuje wcale (Dąbrówka, Gaj, Lechów, Podkonice Miejskie, Strzemeszna Pierwsza, Teodozjów, Turobów, Wólka Jagielczyńska, Zubki Duże, Zubki Małe).

Tabela 5. Odsetek długotrwale bezrobotnych w ogóle osób bezrobotnych wg jednostek analitycznych (sołectw)

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Odsetek osób
Czerniewice – cała gmina	47,619
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	66,667
Annów	25,000
Chociw	47,059
Chociwek	0,000
Czerniewice	57,143
Dąbrówka	0,000
Gaj	0,000
Krzemienica	66,667
Lechów	0,000
Lipie	80,000
Mała Wola	50,000
Nowa Strzemeszna	50,000
Studzianki	42,857
Paulinów	0,000
Podkonice Duże	25,000
Podkonice Miejskie	0,000
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	66,667
Stanisławów Lipski	25,000
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	33,333
Strzemeszna	60,000
Strzemeszna Pierwsza	0,000
Teodozjów	0,000
Turobów	0,000
Wale	66,667
Wielka Wola	88,889
Wólka Jagielczyńska	0,000
Zubki Duże	0,000
Zubki Małe	0,000

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z PUP w Tomaszowie Mazowieckim

Problemy społeczne

Kolejnym obszarem prac diagnostycznych były zagadnienia związane z zapotrzebowaniem mieszkańców na pomoc społeczną ze względu na ich indywidualną bądź rodzinną sytuację życiową czy wykluczenie społeczne. Statystyki dotyczące struktury i liczby beneficjentów pomocy społecznej oraz tytułów, na podstawie których ją przyznano, pozwalają zidentyfikować obszary potencjalnej kumulacji/nawarstwiania się problemów społecznych usytuowane w konkretnych lokalizacjach. Jest to szczególnie istotne w procesie wyznaczania obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji z uwagi na zjawisko tzw. ghettoizacji – pojawiania się obszarów wyraźnie zdegradowanych, borykających się na raz z wieloma problemami społecznymi. Dane pozyskane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej (GOPS) podają odsetek mieszkańców, którzy wymagali wsparcia ze strony samorządu czy organizacji pomocowych.

— Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogóle mieszkańców w 2024 r.

Najbardziej podstawowym wskaźnikiem ilustrującym poziom natężenia klasycznych problemów społecznych jest odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej. Trzeba pamiętać, że klienci GOPS aplikują o świadczenia w oparciu o różne dysfunkcje, które często są ze sobą skorelowane. W gminie Czerniewice z tego typu wsparcia korzysta 4,3% mieszkańców. Najgorzej sytuacja pod tym względem wygląda w jednostkach – sołectwach: Teodozjów (18,9% korzystających), Chociw (13,2%) i Zubki Małe (9,4%).

— Udział osób powyżej 60 r.ż. korzystających z pomocy społecznej w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej w 2024 r.

Zjawisko starzenia się społeczeństwa, w powiązaniu z niewystarczającą wydolnością systemu ubezpieczeń społecznych (stosunkowo niskimi emeryturami, w szczególności kobiet, wobec rosnących kosztów utrzymania), sprawia, że należy przyjrzeć się jak wielu seniorów korzysta z pomocy społecznej w gminie Czerniewice w odniesieniu do ogółu korzystających ze wsparcia. W skali gminy wśród beneficjentów pomocy społecznej w 2023 roku 11,5% ukończyło 60 rok życia. Największe natężenie zjawiska występuje w jednostkach – Stanisławów Lipski czy Nowa Strzemeszna (odpowiednio 100% i 66,7%), gdzie wszyscy lub prawie wszyscy beneficjenci pomocy społecznej byli/są seniorami. Pośrednio dane te wskazują także na kwestie dostępności przestrzeni, obiektów czy świadczonej oferty dla osób ze szczególnymi potrzebami, a do tej grupy m.in. zalicza się seniorów.

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Miejsca koncentracji/zamieszkiwania osób w wieku senioralnym winny być bowiem traktowane z większą uwagą w zakresie zapewnienie dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

— **Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej w 2024 r.**

Trudna sytuacja materialno-bytowa to jeden z głównych problemów społecznych. Jego nasilenie w poszczególnych jednostkach przestrzennych gminy Czerniewice zbadano poprzez analizę odsetka korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie beneficjentów pomocy społecznej. W największym stopniu z problemem ubóstwa zmagają się jednostki Stanisławów Lipski, Nowa Strzemeszna, Krzemienica, Annów, Mała Wola i Zubki duże – w 2024 osoby korzystające z pomocy z tytułu ubóstwa stanowiły tam 100% korzystających z pomocy społecznej.

— **Udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej na danym obszarze w 2024 r.**

Odnosząc się do zagadnienia dostępności należy przyrzeć się sytuacji osób o szczególnych potrzebach, w tym w szczególności osobom z niepełnosprawnościami, które z uwagi na sytuację zdrowotno-życiową zmuszone są do korzystania ze wsparcia instytucji pomocy społecznej. Największy ich odsetek, w ogóle beneficjentów wsparcia, odnotowano w jednostkach: Stanisławów Lipski (100%), Zubki duże (100%), Podkonice Duże (100%), Nowa Strzemeszna (66,7%) i Krzemienica (50%) przy średniej wartości dla gminy na poziomie – 11,5%.

— **Udział osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej w 2024 r.**

Większa liczba osób dotkniętych długotrwałą i ciężką chorobą wymaga podjęcia przez gminę działań mających na celu zmniejszenie trudności wynikających z tego problemu, działań wspierających w zakresie opieki. Jest także przejawem innych problemów strukturalnych, w szczególności starzenia się społeczeństwa. Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto za miernik tego problemu wartość wskaźnika udziału osób korzystających z pomocy z tytułu długotrwałej i ciężkiej choroby w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej w 2024 roku. W sołectwach Podkonice Duże i Zubki Duże osoby takie stanowiły 100% korzystających pomocy społecznej. Średnia dla gminy to 26,9%.

Tabela 5. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych – problemy społeczne

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej	Udział osób powyżej 60 r.ż. w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej [%]	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu		
			ubóstwa	niepełnosprawności	długotrwałej lub ciężkiej choroby
			w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej [%]		
Czerniewice – cała gmina	4,26	11,48	26,79	16,27	8,13
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	8,79	12,50	37,50	12,50	25,00
Annów	1,06	50,00	100,00	0,00	0,00
Chociw	13,22	8,45	8,45	4,23	4,23
Chociwek	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Czerniewice	0,57	50,00	50,00	66,67	16,67
Dąbrówka	3,77	0,00	16,67	0,00	0,00
Gaj	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Krzemienica	1,09	50,00	100,00	50,00	0,00
Lechów	2,72	25,00	50,00	50,00	25,00
Lipie	6,32	18,18	18,18	18,18	9,09
Mała Wola	0,80	0,00	100,00	0,00	0,00
Nowa Strzemeszna	6,12	66,67	100,00	66,67	33,33
Studzianki	2,80	14,29	28,57	14,29	28,57
Paulinów	8,20	0,00	20,00	0,00	0,00
Podkonice Duże	0,62	0,00	0,00	100,00	100,00

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej	Udział osób powyżej 60 r.ż. w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej [%]	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu		
			ubóstwa	niepełnosprawności	długotrwałej lub ciężkiej choroby
			w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej [%]		
Podkonice Miejskie	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Stanisławów Lipski	0,89	100,00	200,00	100,00	0,00
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	6,19	14,29	28,57	14,29	14,29
Strzemeszna	3,31	0,00	40,00	0,00	0,00
Strzemeszna Pierwsza	4,76	0,00	40,00	0,00	0,00
Teodozjów	18,92	0,00	14,29	0,00	0,00
Turobów	3,51	0,00	25,00	50,00	0,00
Wale	8,33	20,00	50,00	30,00	0,00
Wielka Wola	6,50	6,25	37,50	37,50	6,25
Wólka Jagielczyńska	9,40	0,00	18,18	27,27	9,09
Zubki Duże	0,65	0,00	100,00	100,00	100,00
Zubki Małe	9,41	12,50	37,50	0,00	12,50

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GOPS w Czerniewicach

Bezpieczeństwo

Poczucie bezpieczeństwa jest jedną z najważniejszych kwestii branych pod uwagę przy decyzji o wyborze miejsca zamieszkania. Występowanie wysokich wartości wskaźników przestępczości czy też kumulacji wykroczeń i przestępstw o różnym charakterze prowadzi m.in. do obniżenia wartości nieruchomości, świadczy o niskiej atrakcyjności danego obszaru jako miejsca do życia. Z kolei częste występowanie zdarzeń drogowych może świadczyć o niedostatkach infrastrukturalnych danego obszaru. W związku z powyższym w ramach prac diagnostycznych przeanalizowano dane pozyskane z Komendy Powiatowej Policji w Tomaszowie Mazowieckim. Na potrzeby niniejszej diagnozy sytuację w poszczególnych jednostkach ilustrują następujące wskaźniki:

— Liczba popełnionych wykroczeń i przestępstw na 100 mieszkańców w 2024 r.

Wskaźnik obejmuje wszystkie przestępstwa i wykroczenia odnotowane na terenie danej jednostki przestrzennej (sołectwa) w 2024 roku. Dostarcza więc informacji o ogólnym poziomie bezpieczeństwa na danym obszarze. Największą wartość (10,88) odnotowano w sołectwie Lechów, na kolejnych miejscach znajdują się sołectwa Podkonice Duże (8,02) i Studzianki (4,40).

— Liczba interwencji służb porządku publicznego na 100 mieszkańców w 2024 r.

Kolejną statystyką z której można wnioskować na temat poziomu bezpieczeństwa na danym obszarze jest liczba interwencji służb porządku publicznego (policja i inne) na 100 mieszkańców. Wysoka wartość tego wskaźnika świadczy o niskim poziomie bezpieczeństwa mieszkańców danego obszaru, większej liczbie zdarzeń wymagających działania ze strony służb. W tej statystyce negatywnie wyróżniają się jednostki analityczne: Lechów (48,30), Zubki Małe (22,35), Podkonice Duże (22,22) i Wólka Jagielczyńska (20,51). Z drugiej strony w dwóch sołectwach nie odnotowano żadnych interwencji (Gaj i Strzemeszna Pierwsza).

Tabela 6. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych (sołectw) – bezpieczeństwo

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Liczba popełnionych wykroczeń, przestępstw na 100 mieszkańców	Liczba interwencji służb porządku publicznego na 100 mieszkańców
Czerniewice – cała gmina	1,57	8,04
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	0,00	6,59
Annów	1,06	2,65

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
gminy Czerniewice

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Liczba popełnionych wykroczeń, przestępstw na 100 mieszkańców	Liczba interwencji służb porządku publicznego na 100 mieszkańców
Chociw	0,37	5,40
Chociwek	0,00	1,54
Czerniewice	1,34	9,00
Dąbrówka	1,26	5,03
Gaj	0,00	0,00
Krzemienica	0,00	1,63
Lechów	10,88	48,30
Lipie	1,72	8,05
Mała Wola	0,00	2,40
Nowa Strzemeszna	0,00	6,12
Studzianki	4,40	12,40
Paulinów	0,00	1,64
Podkonice Duże	8,02	22,22
Podkonice Miejskie	0,89	0,89
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	0,00	1,44
Stanisławów Lipski	0,89	5,36
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	1,77	3,54
Strzemeszna	1,32	4,64
Strzemeszna Pierwsza	0,00	0,00
Teodozjów	0,00	1,35
Turobów	0,00	1,75
Wale	2,50	9,17
Wielka Wola	0,00	2,03
Wólka Jagielczyńska	3,42	20,51
Zubki Duże	0,65	5,23
Zubki Małe	1,18	22,35

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Komendy Powiatowej
Policji w Tomaszowie Mazowieckim

Edukacja i aktywność społeczna

Efekty osiągnięte przez uczniów czy problemy, które oni sprawiają pozwalają ocenić jakość kształcenia m.in. na poziomie podstawowym. To także wyznaczniki możliwych, potencjalnych problemów społecznych jakie dotyczą społeczność lokalną. Problemy wychowawcze to bowiem różnorodne trudności, z którymi mierzą się rodzice, opiekunowie oraz nauczyciele w procesie wspierania rozwoju dziecka. Często przejawiają się one w zachowaniach dziecka, które odbiegają od oczekiwanych lub akceptowanych norm społecznych – na przykład w postaci agresji, wycofania, nieposłuszeństwa czy trudności w relacjach z rówieśnikami. Tego typu zachowania mogą mieć różną genezę – mogą być wyrazem wewnętrznych trudności emocjonalnych, niezaspokojonych potrzeb lub problemów w relacjach z bliskimi, ale także wskazywać na niewydolność wychowawczą rodziców/opiekunów dziecka.

— Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 uczniów

Wskaźnik informuje, jaki odsetek uczniów stanowią ci, których oceniono jako sprawiających problemy wychowawcze. Informuje o problemach z aklimatyzacją społeczną tych osób wymaga pilnego podjęcia działań, w celu przeciwdziałaniu ich wykluczeniu. W tym względzie szczególnie niepokoją wyniki czterech sołectw, w których odnotowano 50% lub więcej takich uczniów: Strzemeszna (66,7%), Podkonice Miejskie (66,7%), Chociwek (50%) i Paulinów (50%).

— Frekwencja wyborcza w 2023 r.

Zaangażowanie w szeroko pojęte życie społeczne i działalność wspólnotową jest jednym z wyróżników dobrze zorganizowanej społeczności lokalnej. Wyraża się ono między innymi w udziale w wyborach. Za miernik aktywności społecznej przyjęto frekwencję wyborczą w wyborach parlamentarnych w 2023. Różnice we frekwencji wyborczej w ramach czterech komisji w gminie nie są duże. Najniższy wynik odnotowano w komisji obejmującej Wale, Nową Strzemeszną, Strzemeszną Pierwszą, Chociw, Lipie i Strzemeszną – 71,41%.

Tabela 7. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych (sołectw) – edukacja i aktywność społeczna

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 uczniów	Frekwencja wyborcza w 2023
Czerniewice – cała gmina	11,88	72,62
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	0,00	72,72

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
gminy Czerniewice

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 uczniów	Frekwencja wyborcza w 2023
Annów	5,26	74,75
Chociw	23,53	71,41
Chociwek	50,00	71,64
Czerniewice	10,99	73,11
Dąbrówka	0,00	72,72
Gaj	0,00	74,75
Krzemienica	12,50	71,47
Lechów	0,00	72,72
Lipie	28,57	71,41
Mała Wola	12,50	74,75
Nowa Strzemeszna	0,00	71,41
Studzianki	0,00	72,72
Paulinów	50,00	72,72
Podkonice Duże	9,09	71,46
Podkonice Miejskie	60,00	71,46
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	25,00	71,46
Stanisławów Lipski	0,00	71,46
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	5,56	72,72
Strzemeszna	66,67	71,41
Strzemeszna Pierwsza	0,00	71,41
Teodozjów	0,00	72,72
Turobów	14,29	71,46
Wale	0,00	71,41
Wielka Wola	6,25	74,75
Wólka Jagielczyńska	0,00	71,46
Zubki Duże	22,22	71,46
Zubki Małe	0,00	71,46

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy w Czerniewicach i Państwowej Komisji Wyborczej.

KROK 3. Analiza wskaźnikowa – budowa wskaźnika syntetycznego

Nawarstwianie się negatywnych zjawisk w sferze społecznej na obszarze gminy to pierwszy, ale też podstawowy krok, który zbliża do wyznaczenia obszarów wymagających rewitalizacji. Kolejny etap prac delimitacyjnych obejmował więc opracowanie wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej, aby móc zaprezentować zbiorcze przedstawienie stopnia natężenia degradacji w poszczególnych jednostkach analitycznych.

Tym samym: dla każdej z wyznaczonych jednostek agregacji danych (jednostek przestrzennych) całościowej analizie poddano pakiet wykorzystanych w diagnozie sfery społecznej wskaźników. Z uwagi na fakt korzystania ze zróżnicowanych wskaźników (w różnych jednostkach, przedziałach, sposobach relatywizacji) konieczna była standaryzacja każdego z nich umożliwiająca wzajemne porównywanie i dalszą analizę – tzw. normalizacja danych.

Jednym ze sposobów wyznaczenia wskaźnika syntetycznego dla zjawisk społecznych jest metoda Perkala, rekomendowana w publikacji Ministerstwa Rozwoju i Technologii pt. „*Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji*”.

W pierwszej kolejności każde ze zjawisk kryzysowych normalizowane jest zgodnie ze wzorem:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}$$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i ,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i ,

\bar{x}_j – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j .

Kolejnym krokiem budowania wskaźnika syntetycznego jest określenie czy dany wskaźnik jest stymulantą (wysokie wartości wskaźnika oznaczają, że dane zjawisko jest pozytywne), czy destymulantą (wysokie wartości wskaźnika oznaczają, że dane zjawisko jest negatywne). W przypadku destymulant otrzymane w wyniku normalizacji wartości pozostawia się bez zmian, natomiast uzyskane wartości dla stymulant należy przekształcić według wzoru:

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i .

Ostatni etap obejmuje obliczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego dla każdej z jednostek. Jest on sumą wszystkich wskaźników cząstkowych, które określają negatywne zjawiska w sferze społecznej. Wartość wskaźnika syntetycznego wskazuje czy

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

dana znajduje się w stanie kryzysowym. Im wyższa wartość wskaźnika, tym większe natężenie kryzysu w danym miejscu. Wskaźnik syntetyczny dla zjawisk społecznych oblicza się za pomocą wzoru:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk,

n – liczba wskaźników (cech),

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej.

Jeżeli wartość wskaźnika syntetycznego jest dodatnia, to świadczy to o występowaniu kryzysu w sferze społecznej w danej jednostce, podczas gdy wartość ujemna wskazuje na pozytywny obraz zjawisk społecznych.

Poniżej przedstawiono wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej (uzyskaną zgodnie z powyższą procedurą) dla poszczególnych jednostek analitycznych wyznaczonych w gminie Czerniewice.

Tabela 8. Wskaźniki cząstkowe po normalizacji– sfera społeczna, część 1 (natężenie zjawisk kryzysowych – im wyższa wartość tym większy kryzys w sferze społecznej)

Nazwa jednostki	Zmiana liczby ludności w latach 2019-2024	Odsetek osób bezrobotnych	Udział bezrobotnych kobiet w ogóle bezrobotnych	Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogóle bezrobotnych	Liczba popełnionych wykroczeń, przestępstw na 100 mieszkańców	Liczba interwencji służb porządku publicznego na 100 mieszkańców	Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 uczniów	Frekwencja wyborcza w 2023
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	0,43	0,83	1,21	0,11	-0,60	-0,10	-0,74	-0,36
Annów	-0,53	-0,07	-0,18	-0,90	-0,17	-0,49	-0,47	-2,12
Chociw	-0,10	0,73	0,56	0,35	-0,45	-0,21	0,47	0,77
Chociwek	-0,99	-1,67	-1,01	-0,90	-0,60	-0,60	1,83	0,57
Czerniewice	-0,60	-0,65	0,89	0,18	-0,06	0,15	-0,17	-0,70
Dąbrówka	0,03	-0,72	-1,01	-0,90	-0,09	-0,25	-0,74	-0,36
Gaj	2,99	0,70	-1,01	2,13	-0,60	-0,76	-0,74	-2,12
Krzemienica	-1,42	-0,43	1,21	1,12	-0,60	-0,59	-0,10	0,72
Lechów	0,18	-1,15	-1,01	-0,90	3,77	4,08	-0,74	-0,36
Lipie	0,04	0,51	1,66	0,31	0,09	0,05	0,73	0,77
Mała Wola	0,91	-0,46	0,65	2,13	-0,60	-0,51	-0,10	-2,12
Nowa Strzemeszna	1,52	1,42	0,65	2,13	-0,60	-0,14	-0,74	0,77
Studzianki	-0,14	0,45	0,42	0,40	1,17	0,49	-0,74	-0,36
Paulinów	-0,76	0,81	-1,01	0,62	-0,60	-0,59	1,83	-0,36
Podkonice Duże	-1,32	0,20	-0,18	-0,14	2,62	1,47	-0,27	0,73

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Podkonice Miejskie	-0,63	-1,67	-1,01	-0,90	-0,24	-0,67	2,35	0,73
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	0,84	-0,03	1,21	0,11	-0,60	-0,61	0,55	0,73
Stanisławów Lipski	-0,13	1,04	-0,18	-0,14	-0,24	-0,22	-0,74	0,73
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	0,65	0,34	0,10	0,11	0,11	-0,40	-0,45	-0,36
Strzemeszna	-0,29	0,84	0,99	-0,29	-0,07	-0,29	2,69	0,77
Strzemeszna Pierwsza	-0,48	0,49	-1,01	-0,90	-0,60	-0,76	-0,74	0,77
Teodozjów	-1,16	-1,67	-1,01	-0,90	-0,60	-0,62	-0,74	-0,36
Turobów	-1,57	-0,34	-1,01	-0,90	-0,60	-0,58	0,00	0,73
Wale	0,68	2,12	1,21	1,62	0,41	0,16	-0,74	0,77
Wielka Wola	-0,41	1,10	1,95	-0,90	-0,60	-0,55	-0,42	-2,12
Wólka Jagielczyńska	0,07	-1,67	-1,01	-0,90	0,77	1,30	-0,74	0,73
Zubki Duże	0,39	-1,17	-1,01	-0,90	-0,34	-0,23	0,40	0,73
Zubki Małe	1,80	0,11	-1,01	-0,90	-0,13	1,48	-0,74	0,73

Źródło: opracowanie własne

Tabela 9. Wskaźniki cząstkowe po normalizacji – sfera społeczna, część 2 (natężenie zjawisk kryzysowych – im wyższa wartość tym większy kryzys w sferze społecznej)

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Pomoc społeczna				
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej	Udział osób powyżej 60 r.ż. w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej	Udział osób korzystających z pomocy społecznej z powodu		
			Ubóstwa	Niepełnosprawności	Długotrwałej lub ciężkiej choroby
			w ogóle osób korzystających z pomocy społecznej		
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	0,93	-0,14	-0,14	-0,42	0,44
Annów	-0,77	1,38	1,27	-0,80	-0,53
Chociw	1,91	-0,31	-0,79	-0,67	-0,37
Chociwek	-1,01	-0,65	-0,98	-0,80	-0,53
Czerniewice	-0,88	1,38	0,14	1,21	0,11
Dąbrówka	-0,18	-0,65	-0,60	-0,80	-0,53
Gaj	-1,01	-0,65	-0,98	-0,80	-0,53
Krzemienica	-0,77	1,38	1,27	0,71	-0,53
Lechów	-0,41	0,37	0,14	0,71	0,44
Lipie	0,39	0,09	-0,57	-0,25	-0,18
Mała Wola	-0,83	-0,65	1,27	-0,80	-0,53
Nowa Strzemeszna	0,34	2,06	1,27	1,21	0,76
Studzianki	-0,39	-0,07	-0,34	-0,37	0,57
Paulinów	0,80	-0,65	-0,53	-0,80	-0,53
Podkonice Duże	-0,87	-0,65	-0,98	2,22	3,33
Podkonice Miejskie	-1,01	-0,65	-0,98	-0,80	-0,53

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	-1,01	-0,65	-0,98	-0,80	-0,53
Stanisławów Lipski	-0,81	3,41	3,51	2,22	-0,53
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	0,36	-0,07	-0,34	-0,37	0,02
Strzemeszna	-0,28	-0,65	-0,08	-0,80	-0,53
Strzemeszna Pierwsza	0,04	-0,65	-0,08	-0,80	-0,53
Teodozjów	3,16	-0,65	-0,66	-0,80	-0,53
Turobów	-0,23	-0,65	-0,42	0,71	-0,53
Wale	0,83	0,16	0,14	0,11	-0,53
Wielka Wola	0,43	-0,40	-0,14	0,33	-0,29
Wólka Jagielczyńska	1,06	-0,65	-0,57	0,02	-0,18
Zubki Duże	-0,86	-0,65	1,27	2,22	3,33
Zubki Małe	1,07	-0,14	-0,14	-0,80	-0,05

Źródło: opracowanie własne

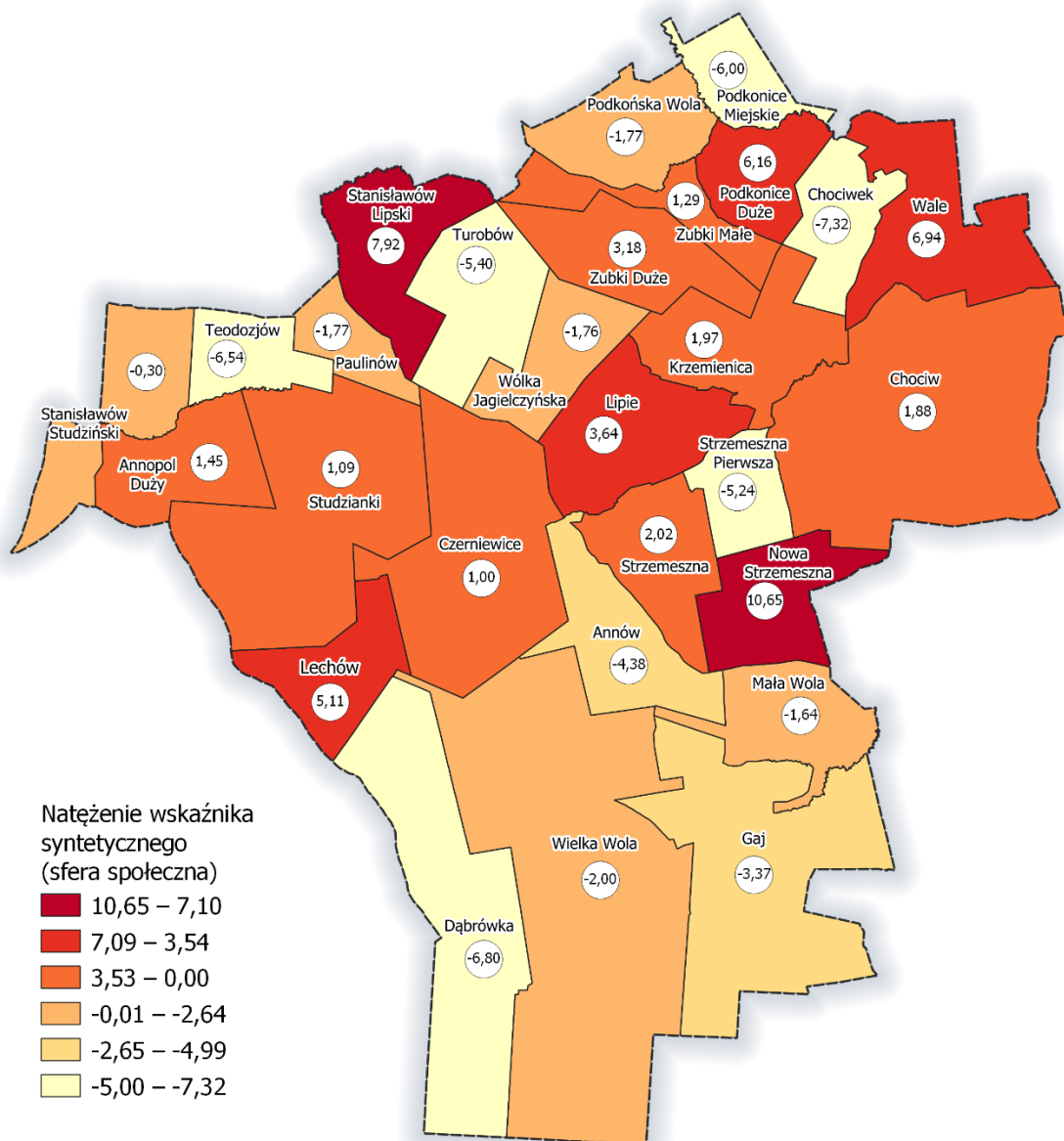
Tabela 10. Wskaźnik syntetyczny – sfera społeczna (podsumowanie)

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej
Nowa Strzemeszna	10,65
Stanisławów Lipski	7,92
Wale	6,94
Podkonice Duże	6,16
Lechów	5,11
Lipie	3,64
Zubki Duże	3,18
Strzemeszna	2,02
Krzemienica	1,97
Chociw	1,88
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	1,45
Zubki Małe	1,29
Studzianki	1,09
Czerniewice	1,00
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	-0,30
Mała Wola (Dzielnica)	-1,64
Wólka Jagielczyńska	-1,76
Paulinów	-1,77
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	-1,77
Wielka Wola	-2,00
Gaj	-3,37
Annów	-4,38
Strzemeszna Pierwsza	-5,24
Turobów	-5,40
Podkonice Miejskie	-6,00
Teodozjów	-6,54
Dąbrówka	-6,80
Chociwek	-7,32

Źródło: opracowanie własne

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Rysunek 2. Wskaźnik syntetyczny – sfera społeczna (natężenie zjawisk kryzysowych – im wyższa wartość tym większy kryzys w sferze społecznej)

Źródło: opracowanie własne

W efekcie niniejszej analizy uzyskano wynik:

obszar gminy Czerniewice, znajdujący się w stanie kryzysowym, z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, to obszar jednostek przestrzennych: Annopol Duży, Chociw, Czerniewice, Krzemienica, Lechów, Lipie, Nowa Strzemeszna, Studzianki, Podkonice Duże, Stanisławów Lipski, Strzemeszna, Wale, Zubki Duże, Zubki Małe.

KROK 4. Analiza danych w pozostałych sferach

Zgodnie z wytycznymi ustawy o rewitalizacji w procedurze delimitacji, oprócz analizy negatywnych zjawisk w sferze społecznej, uwzględnia się także występowanie kryzysu w przynajmniej jednej z pozostałych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Występowanie kryzysu w sferze społecznej stanowi podstawę do wyznaczania obszaru zdegradowanego, a sfery pozaspołeczne stanowią w tym przypadku kolejną, uzupełniającą tę decyzję przesłankę.

W ramach Kroku 4 przeprowadzono szczegółową diagnozę zjawisk występujących na terenie gminy Czerniewice w pozostałych (pozaspołecznych) sferach wskazanych w ustawie o rewitalizacji.

Analiza – analogicznie jak w Kroku 2 – została przeprowadzona w podziale na ustalone jednostki przestrzenne z uwzględnieniem łącznie 20 wskaźników opisujących negatywne zjawiska gospodarcze, środowiskowe, techniczne i funkcjonalno-przestrzenne.

Zgodnie z wytycznymi ustawy o rewitalizacji analizie poddano także wskaźniki pozwalające na ocenę stopnia dostępności przestrzeni i obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami. W tym celu w sferze funkcjonalno-przestrzennej i technicznej uwzględniono taki wskaźnik jak:

- odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

Tabela 11. Wykaz wskaźników do sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej

L.p.	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Definicja wskaźnika
1.	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik świadczy o stanie lokalnej gospodarki i występowaniu ewentualnych problemów na lokalnym rynku pracy.
2.	Zmiana liczby aktywnych podmiotów gospodarczych 2019-2024 (%)	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik świadczy o stanie lokalnej gospodarki i aktywności lokalnej przedsiębiorczości.
3.	Udział zawieszonych podmiotów gospodarczych w ogólnej ich liczbie	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik informuje o problemach gospodarczych obszaru.
4.	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik pokazuje tendencję rozwojową w zakresie lokalnej gospodarki.
5.	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik informuje o zjawiskach kryzysowych w zakresie lokalnej gospodarki.
6.	Średnie roczne stężenie pyłu PM10	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	Wskaźnik pokazuje zanieczyszczenie powietrza na danym obszarze, które stanowi poważne wyzwanie dla zdrowia publicznego danej jednostki.
7.	Średnie roczne stężenie pyłu PM 2,5	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	Wskaźnik pokazuje zanieczyszczenie powietrza na danym obszarze, które stanowi poważne wyzwanie dla zdrowia publicznego danej jednostki.
8.	Średnie roczne stężenie B(a)P	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	Wskaźnik pokazuje zanieczyszczenie powietrza na danym obszarze, które stanowi poważne wyzwanie dla zdrowia publicznego danej jednostki.
9.	Występowanie powierzchniowych form ochrony przyrody (pomniki przyrody, formy chronionego krajobrazu)	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	Wskaźnik mówi o tym czy na danym obszarze występują jakiegokolwiek powierzchniowe formy ochrony przyrody. Dla człowieka i jego jakości życia sąsiedztwo obszarów chronionych, z zachowanym naturalnym biosystemem, jest czynnikiem sprzyjającym (pozytywny wpływ na zdrowie).

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

			Ponadto wskaźnik świadczy o występowaniu na danym obszarze terenów wymagających specjalnego traktowania, ze względu na występujące na nich walory środowiskowe, poddane prawnej ochronie.
10.	Ilość zebranych odpadów komunalnych na 1000 osób	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	Wskaźnik informuje o ilości odpadów komunalnych w przeliczeniu na kilometr kwadratowy danego obszaru. Może świadczyć o poziomie świadomości ekologicznej mieszkańców.
11.	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 1000 mieszkańców	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik obrazuje stopień zwodociągowania poszczególnych jednostek i może świadczyć o konieczności rozwoju sieci wodociągowej.
12.	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 1000 osób	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik obrazuje stopień przyłączenia do sieci kanalizacyjnej poszczególnych jednostek i może świadczyć o konieczności rozwoju sieci kanalizacyjnej.
13.	Roczna liczba awarii sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik obrazuje częstość awarii sieci kanalizacyjnej w danej jednostce w odniesieniu do liczby mieszkańców, a tym samym wskazuje na potencjalny problem ze stanem technicznym tej sieci.
14.	Gęstość średnioważona przystanków	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik obrazuje poziom dostępności do publicznej usługi komunikacyjnej oraz obrazuje warunki dla mobilności i przemieszczania się.
15.	Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą dostosowaną do potrzeb OzN	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik świadczy o niedostosowaniu infrastruktury publicznej do potrzeb osób z niepełnosprawnościami.
16.	Liczba pustostanów na 100 budynków	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik informuje jaką część budynków stanowią pustostany. Występowanie ich pogarsza ogólną jakość tkanki budowlanej danego obszaru.
17.	Udział liczby pieców do wymiany budynków z nieekologicznymi	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik obrazuje jakość tkanki budowlanej poprzez udział budynków korzystających z nieekologicznych źródeł energii cieplnej.

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

	źródłami ciepła w ogólnej liczbie budynków		
18.	Liczba instalacji fotowoltaicznych na 100 budynków ogółem	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik informuje o obecności instalacji fotowoltaicznych na budynkach danego obszaru. Im więcej instalacji fotowoltaicznych, tym wzrasta przystosowanie danego obszaru do transformacji energetycznej.
19.	Liczba zabytków na 100 budynków ogółem	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik informuje o odsetku zabytków na danym obszarze, których występowanie stanowi wyzwanie organizacyjne (utrzymanie zabytku) dla danej jednostki
20.	Liczba budynków zabytkowych wymagających remontu na 100 budynków ogółem	Urząd Gminy w Czerniewicach	Wskaźnik informuje o odsetku zabytków wymagających remontu na danym obszarze, których występowanie stanowi szczególne wyzwanie – wiąże się z kosztownymi remontami i utrzymaniem.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GIOŚ i UG w Czerniewicach

Sfera gospodarcza

Rozwój gminy zależy od sytuacji gospodarczej na jej terenie. Rozwijający się biznes prowadzi do rozwoju całego obszaru, sprzyja likwidacji problemów społecznych (np. bezrobocia). Z kolei zjawiska kryzysowe w sferze gospodarczej mogą potęgować problemy i negatywne trendy społeczne – emigrację, pogorszenie sytuacji demograficznej, wzrost zagrożenia ubóstwem. Kondycja gospodarcza gminy jest jedną z determinant jakości życia jej mieszkańców.

W ramach analizy gospodarczej skoncentrowano się tylko na zaprezentowaniu wskaźników odnoszących się do podmiotów gospodarczych, nie analizując funkcji rolniczej, ponieważ pozarolnicza działalność gospodarcza ma największy wpływ na identyfikację potencjalnych kryzysów w sferze gospodarcze gminy Czerniewice.

Bazując na danych źródłowych, uzyskanych z Urzędu Gminy w Czerniewicach, do analizy sfery gospodarczej zostało wykorzystane 5 wskaźników:

— **Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2024 r.**

Najwięcej aktywnych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców występuje w sołectwie Podkonice Miejskie (8,04). Najmniejsza koncentracja podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców występuje w miejscowościach Chociwek oraz Wale, gdzie nie ma żadnej aktywnej działalności gospodarczej.

— **Zmiana liczby aktywnych podmiotów w latach 2019-2024**

Wskaźnik ten informuje o dynamice gospodarczej jednostki analitycznej. Ujemna zmiana świadczy o kryzysie, zbliżona do zera – o stagnacji. Sytuacja gminy jest o tyle dobra, że nie odnotowano żadnego sołectwa z ujemnym przyrostem aktywnych podmiotów w tych latach. Zwraca jednak uwagę duża liczba takich jednostek analitycznych, w których wartość tego wskaźnika wyniosła zero. Są to sołectwa: Annów, Chociwek, Gaj, Nowa Strzemeszna, Strzemeszna, Turobów, Paulinów, Teodozjów, Wólka Jagielczyńska i Wale.

— **Zawieszono podmioty gospodarcze w ich ogólnej liczbie w 2024 r.**

Podmioty gospodarcze zawieszono to jeden z czynników jaki informuje o kondycji lokalnej gospodarki wskazując na występowania trudności w prowadzeniu biznesów. Przyczyny zawieszenia działalności gospodarczej bywają różne (np. osobiste), ale najczęściej wynikają ze znaczącego pogorszenia kondycji ekonomicznej podmiotu gospodarczego. Co ważne zawieszenie działalności gospodarczej nie jest równoznaczne z jej rozwiązaniem, likwidacją. Zawieszanie ma charakter czasowy. Tym samym wskaźnik ten to swoisty „barometr gospodarczy” pokazujący kierunek i natężenie potencjalnych zagrożeń w lokalnym środowisku, które mogą prowadzić do bardziej radykalnych decyzji takich jak likwidacja działalności gospodarczej. Prowadząc aktywną politykę lokalną, nastawioną na rozwój gospodarczy gminy, diagnoza na poziomie zawieszenia działalności gospodarczych powinna być zawsze uwzględniana, ponieważ z niej mogą wynikać lokalne

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

działania wspierające. Największy udział zawieszonych podmiotów gospodarczych, w ich ogólnej liczbie, występuje w sołectwach: Wale (100%), Stanisławów Lipski (50%), Podkonice Duże i Podkońska Wola (oba po 44%).

— Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2024 r.

Ten wskaźnik, podobnie jak odsetek zawieszonych podmiotów gospodarczych informuje o dynamice lokalnej gospodarki. Jego wysokie wartości świadczą o poprawie sytuacji, podczas gdy niższe mogą być przejawem stagnacji lub kryzysu i wymagać podjęcia działań prorozwojowych. W 10 sołectwach nie odnotowano nowych podmiotów gospodarczych. Są to jednostki: Gaj, Wólka Jagielczyńska, Annów, Nowa Strzemeszna, Strzemeszna, Paulinów, Teodozjów, Chociwek, Turobów i Wale.

— Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2024 r.

To kolejny ze wskaźników, którego wysokie wartości, na danym obszarze, mogą wskazywać na poważny kryzys w sferze gospodarczej. Świadczy o tym ile osób decyduje się wyrejestrować, czyli trwale zlikwidować swoją działalność gospodarczą. W tym sensie pojęciowo wskaźnik ten niejako dopełnia się ze wskaźnikiem raportującym zawieszanie działalności gospodarczej. Analizowany wskaźnik najwyższą wartość przyjmuje w sołectwach Zubki Duże, Annów, Turobów i Czerniewice.

Tabela 12. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych (sołectw) – sfera gospodarcza

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Zmiana liczby aktywnych podmiotów gospodarczych 2019-2024 (%)	Zawieszono podmioty gospodarcze w ich ogólnej liczbie	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
Czerniewice – cała gmina	5,52	30,29	0,20	0,01	4,56
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	5,49	150,00	0,00	0,03	1,10
Annów	3,17	0,00	0,00	0,00	5,82
Chociw	2,79	36,36	0,21	0,01	1,68
Chociwek	0,00	0,00	0,00	0,00	3,08
Czerniewice	5,93	26,53	0,22	0,01	4,88
Dąbrówka	3,14	25,00	0,00	0,01	3,77
Gaj	6,25	0,00	0,00	0,00	0,00
Krzemienica	6,52	20,00	0,08	0,01	3,26
Lechów	3,40	25,00	0,38	0,01	4,08
Lipie	4,02	16,67	0,30	0,01	4,02
Mała Wola	1,60	100,00	0,00	0,01	3,20
Nowa Strzemeszna	2,04	0,00	0,00	0,00	2,04
Studzianki	3,60	50,00	0,25	0,01	2,80
Paulinów	1,64	0,00	0,00	0,00	0,00
Podkonice Duże	3,09	66,67	0,44	0,01	1,85
Podkonice Miejskie	8,04	12,50	0,18	0,01	4,46

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Zmiana liczby aktywnych podmiotów gospodarczych 2019-2024 (%)	Zawieszono podmioty gospodarcze w ich ogólnej liczbie	Liczba nowozarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	3,60	25,00	0,44	0,01	2,16
Stanisławów Lipski	2,68	50,00	0,50	0,01	0,00
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	5,31	50,00	0,00	0,02	0,88
Strzemeszna	1,99	0,00	0,00	0,00	4,64
Strzemeszna Pierwsza	8,57	50,00	0,00	0,03	2,86
Teodozjów	1,35	0,00	0,00	0,00	1,35
Turobów	1,75	0,00	0,33	0,00	5,26
Wale	0,00	0,00	1,00	0,00	3,33
Wielka Wola	3,25	60,00	0,11	0,01	1,63
Wólka Jagielczyńska	4,27	0,00	0,00	0,00	2,56
Zubki Duże	5,23	60,00	0,11	0,02	9,15
Zubki Małe	4,71	100,00	0,00	0,02	1,18

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy w Czerniewicach

Sfera środowiskowa

Stan środowiska w miejscu zamieszkania znacząco wpływa na jakość życia. Od niego zależy kondycja zdrowotna, postrzeganie przestrzeni w miejscu zamieszkania czy poczucie dobrostanu, które znacząco wpływa na wzmocnienie funkcji osadniczych danego obszaru. Od stanu środowiska zależy także atrakcyjność gospodarcza (np. jako obszaru turystycznego) terenu. Wraz ze wzrostem świadomości społecznej na temat takich zagadnień jak zanieczyszczenie powietrza, zmiany klimatyczne czy konieczność szczególnej ochrony obszarów uznanych za przyrodniczo cenne, a także wraz ze wzrostem trendów konsumpcyjnych takich jak zero waste, stan środowiska w danym miejscu staje się coraz ważniejszym czynnikiem kształtującym szeroko postrzeganą atrakcyjność obszaru.

Na podstawie danych uzyskanych od Urzędu Gminy w Czerniewicach oraz w oparciu o dane Głównego Inspektora Ochrony Środowiska (GIOŚ) za 2024 r. do analizy sfery środowiskowej wykorzystano pięć wskaźników:

— Średnie roczne stężenie pyłu PM₁₀

Występowanie smogu stanowi problem z zakresu zdrowia publicznego. Świadczy także o niewystarczającym tempie zielonej transformacji danego obszaru. Problem ten mierzony jest różnymi parametrami powietrza. Częstki PM₁₀ (o średnicy do 10 µm) to większe cząstki zanieczyszczeń powietrza które zazwyczaj zatrzymują się w układzie oddechowym człowieka wywołując problemy takie jak kaszel i trudności z oddychaniem. W przypadku pyłu PM₁₀ różnice w ramach gminy są niewielkie i wahają się od 18,5 (Gaj) do 20,8 (Podkonice Miejskie).

— Średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5}

Występowanie smogu stanowi problem z zakresu zdrowia publicznego. Świadczy także o niewystarczającym tempie zielonej transformacji danego obszaru. Problem ten mierzony jest różnymi parametrami powietrza. PM_{2,5} jest bardziej szkodliwy dla zdrowia niż PM₁₀, ponieważ jego mniejsze cząsteczki (o średnicy nie większej niż 2,5 µm) głębiej penetrują układ oddechowy, docierając do płuc i krwiobiegu, co może prowadzić do poważniejszych chorób serca i płuc, a nawet do uszkodzeń mózgu. W przypadku pyłu PM_{2,5} różnice w ramach gminy także są niewielkie i wahają się od 9,4 (Gaj) do 10,15 (Podkonice Miejskie).

— Średnie roczne stężenie B(a)P

Występowanie smogu stanowi poważny problem z zakresu zdrowia publicznego. Świadczy także o niewystarczającym tempie zielonej transformacji danego obszaru. Problem ten mierzony jest różnymi parametrami powietrza. B(a)P czyli benzo(a)piren podobnie jak PM_{2,5} to cząstki zanieczyszczeń zdecydowanie najbardziej szkodliwe dla zdrowia człowieka – B(a)P jest rakotwórcza, toksyczna i mutagenna substancją pochodzącą z niecałkowitego spalania materii takiej jak węgiel czy tworzywa sztuczne. Jest to jeden z głównych składników smogu, który trafia do powietrza i stwarza zagrożenie

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

dla zdrowia, zwłaszcza przy długotrwałej ekspozycji. W przypadku B(a)P różnice w ramach gminy także są niewielkie i wahają się od 0,28(Gaj) do 0,46 (Podkonice Miejskie).

— **Występowanie powierzchniowych form ochrony przyrody (pomniki przyrody, obszary chronionego krajobrazu)**

Powierzchniowe formy ochrony przyrody z punktu widzenia dobrostanu człowieka stanowią zaletę danego terenu – pozytywnie wpływają na jakość życia. Dodatkowo tereny chronione czy też obiekty (m.in. pomniki przyrody), o wysokich wartościach środowiskowych, stwarzają możliwości rekreacji i wypoczynku, które są korzystne dla zdrowia fizycznego i psychicznego, tym samym zapewniają fundament dla zdrowszego i bardziej zrównoważonego środowiska niezbędnego dla dobrostanu człowieka. Powierzchniowe formy ochrony przyrody w gminie Czerniewice występują w takich jednostkach jak: Chociw, Chociwek, Czerniewice, Dąbrówka, Podkonice Duże, Podkonice Miejskie, Podkońska Wola, Stanisławów Lipski, Zubki Duże, Zubki Małe.

— **Ilość zebranych odpadów komunalnych na 1000 osób**

Zarządzanie odpadami komunalnymi może stanowić poważny koszt dla władz samorządowych danego obszaru. Dlatego ich ilość zebraną na danym obszarze uczyniono jednym z wskaźników obrazujących sytuację w sferze środowiskowej. Najwięcej odpadów komunalnych na 1000 osób zbierano w sołectwach: Podkonice Duże, Nowa Strzemeszna i Dąbrówka.

Tabela 13. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych – sfera środowiskowa

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Średnie roczne stężenie B(a)P w 2021 r. [ng/m ³]	Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2,5} [ug/m ³]	Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ [ug/m ³]	Występowanie powierzchniowych form ochrony przyrody	Ilość zebranych odpadów komunalnych na 1000 osób
Czerniewice – cała gmina	19,39	9,65	0,35	TAK	308,35
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	19,33	9,53	0,33	NIE	218,96
Annów	19,48	9,78	0,41	NIE	188,88
Chociw	19,43	9,59	0,36	TAK	224,17
Chociwek	20,15	9,85	0,41	TAK	268,22
Czerniewice	19,84	9,90	0,43	TAK	234,36
Dąbrówka	19,04	9,76	0,34	TAK	318,50
Gaj	18,47	9,40	0,28	NIE	311,33
Krzemienica	20,08	9,84	0,40	NIE	225,60
Lechów	19,70	9,95	0,42	NIE	225,90
Lipie	20,18	9,90	0,41	NIE	219,48
Mała Wola	18,63	9,43	0,30	NIE	245,74
Nowa Strzemeszna	19,20	9,58	0,35	NIE	321,92
Studzianki	19,71	9,76	0,37	NIE	282,27
Paulinów	19,93	9,77	0,37	NIE	217,76
Podkonice Duże	20,63	10,08	0,45	TAK	327,98
Podkonice Miejskie	20,80	10,15	0,46	TAK	289,09
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	20,27	9,87	0,41	TAK	274,74
Stanisławów Lipski	19,65	9,55	0,34	TAK	229,79

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	19,26	9,50	0,32		235,10
Strzemeszna	19,43	9,68	0,37	NIE	236,41
Strzemeszna Pierwsza	19,50	9,65	0,38	NIE	189,76
Teodozjów	19,47	9,53	0,34	NIE	190,72
Turobów	20,13	9,83	0,38	NIE	225,76
Wale	19,87	9,73	0,39	NIE	249,06
Wielka Wola	18,75	9,56	0,31	NIE	259,86
Wólka Jagielczyńska	20,28	9,94	0,41	NIE	269,64
Zubki Duże	20,16	9,80	0,39	TAK	227,90
Zubki Małe	20,37	9,92	0,42	TAK	293,01

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Miejskiego w Czerniewicach oraz Głównego Inspektora Ochrony Środowiska.

Sfera techniczna

Istotnym obszarem analizy służącej identyfikacji negatywnych czynników i zjawisk pozaspołecznych jest również sfera techniczna, która w szczególności odnosi się do oceny stopnia degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych (w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym), niedostatku rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z istniejących obiektów budowlanych oraz identyfikacji barier w dostępie do budynków osób ze szczególnymi potrzebami. Elementy te bezpośrednio wpływają na jakość przestrzeni wspólnych w gminie i w obliczu wysokich wskaźników wskazuje na regresję rozwoju społeczno-gospodarczego.

Na podstawie danych uzyskanych od Urzędu Gminy w Czerniewicach oraz jego jednostek organizacyjnych w ramach analizy sfery technicznej odniesiono się do sześć wskaźników:

— **odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnością (%)**

Dostępność usług użyteczności publicznej dla wszystkich mieszkańców jest niezwykle ważna. Gdy ograniczenia techniczne sprawiają, że niektóre osoby nie mogą korzystać ze wszystkich funkcjonalności budynków użyteczności publicznej stanowi to poważny problem. Dlatego ważne jest, by budynki świadczące usługi dla ludności w gminie były wyposażone w toalety dostosowane do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Gmina Czerniewice to gmina wiejska, toteż budynki użyteczności publicznej znajdują się tylko w niektórych sołectwach. W gminie Czerniewice w toaletę dostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (OzN) nie jest wyposażony żaden z budynków publicznych w jednostkach Strzemeszna i Wale, oraz 43% budynków w Czerniewicach. W pozostałych sołectwach albo nie ma budynków użyteczności publicznej, albo wszystkie są wyposażone w odpowiednio dostosowane toalety.

— **liczba pustostanów na 100 budynków ogółem**

Pustostany generują problemy techniczne, ponieważ budynki nieużytkowane szybciej ulegają degradacji – niszczej instalacje, konstrukcje i elewacje. Zaniedbane obiekty wymagają kosztownych remontów, obniżają bezpieczeństwo i utrudniają racjonalne zagospodarowanie przestrzeni. Wpływają także negatywnie na estetykę przestrzeni gminy. W gminie Czerniewice występują one w trzech sołectwach: Podkonice Duże, Lipie i Czerniewice.

— **udział budynków z piecami do wymiany/z nieekologicznymi źródłami ciepła w ogólnej liczbie budynków (%),**

Stosowanie nieekologicznych źródeł ciepła, takich jak piece węglowe czy kotły na paliwa niskiej jakości, powoduje poważne obciążenia techniczne dla obszaru. Starsze instalacje grzewcze są często niewydajne, awaryjne i wymagają częstych napraw. Ich eksploatacja prowadzi do nadmiernego zużycia energii, szybszego zużycia infrastruktury oraz zwiększonego ryzyka awarii sieci. Utrudnia to także proces modernizacji i dostosowania budynków do współczesnych standardów energetycznych. Niestety niektóre sołectwa w gminie Czerniewice mają przeważający udział takich właśnie źródeł ciepła.

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Dotyczy to szczególnie sołectw Annów, Podkońska Wola i Stanisławów Lipski gdzie ponad 75% źródeł ciepła określić należy jako nieekologiczny.

— liczba instalacji fotowoltaicznych na 100 budynków ogółem

Instalacje fotowoltaiczne są korzystne dla mieszkańców, ponieważ stanowią nowoczesne i wydajne źródło energii, które odciąża lokalną infrastrukturę techniczną. Produkcja prądu ze słońca zmniejsza zapotrzebowanie na sieciowe dostawy energii, obniża koszty eksploatacji budynków oraz ogranicza awaryjność systemów. Panele fotowoltaiczne charakteryzują się trwałością i niskimi wymaganiami serwisowymi, co wspiera długofalowe zarządzanie zasobami technicznymi. Dlatego kryzys w sferze technicznej mierzymy również tym, że w niektórych jednostkach gminy Czerniewice jest ich stosunkowo niewiele. W Nowej Strzemesznie i Strzemesznie nie ma ich wcale, a w Małej Woli i Zubkach Małych jest ich mniej niż 3 na 100 budynków. Z drugiej strony w Paulinowie jest ich ponad 50 na 100 budynków.

— liczba budynków zabytkowych (Gminna Ewidencja Zabytków - GEZ) na 100 budynków ogółem

Zabytki stanowią istotny element tożsamości i atrakcyjności obszaru – podnoszą jego prestiż, przyciągają turystów i mogą stymulować rozwój gospodarczy. Jednocześnie generują problemy techniczne: wymagają kosztownej konserwacji, specjalistycznych materiałów i ograniczają możliwości modernizacji infrastruktury, co często utrudnia dostosowanie ich do współczesnych potrzeb równocześnie czynią obszarami kosztochłonnymi dla samorządu czy też właścicieli prywatnych/organizacji. W tym też duchu analizowano niniejszy wskaźnik. Jeżeli chodzi o Gminną Ewidencję Zabytków, w gminie Czerniewice największy odsetek wśród budynków, obiekty zabytkowe stanowiły w Krzemienicy (11,76), Lipiu (8,16) i Studziankach (6,45).

— liczba budynków zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków na 100 budynków ogółem

Powyżej wykazano ambiwalentny charakter występowania dużej liczby budynków zabytkowych dla danego obszaru. Szczególny problem stanowią budynki zabytkowe w złym stanie technicznym, które dla swojego zachowania wymagają nakładów. Budynki takie występują w sołectwach: Lipie, Chociwek, Teodozjów, Wielka Wola, Krzemienica, Czerniewice, Studzianki i Chociw.

Tabela 14. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych– sfera techniczna

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą dostosowaną do potrzeb OzN (%)	Liczba pustostanów na 100 budynków ogółem	Udział liczby pieców do wymiany/ budynków z nieekologicznymi źródłami ciepła w ogólnej liczbie budynków	Liczba instalacji fotowoltaicznych na 100 budynków ogółem	Liczba zabytków na 100 budynków ogółem (GEZ)	Liczba budynków zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków na 100 budynków ogółem
Czerniewice – cała gmina	50,00	3,37	49,21	15,52	2,14	0,77
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	brak b.u.p.	6,06	42,42	3,03	0,00	0,00
Annów	brak b.u.p.	0,00	83,33	10,42	2,08	0,00
Chociw	100,00	1,30	67,53	10,39	1,30	0,65
Chociwek	brak b.u.p.	0,00	61,90	14,29	0,00	4,76
Czerniewice	42,86	3,02	59,73	26,85	3,36	1,34
Dąbrówka	brak b.u.p.	4,23	43,66	14,08	1,41	0,00
Gaj	brak b.u.p.	13,33	40,00	6,67	0,00	0,00
Krzemienica	brak b.u.p.	17,65	70,59	5,88	11,76	1,96
Lechów	brak b.u.p.	2,17	58,70	10,87	0,00	0,00
Lipie	100,00	6,12	63,27	4,08	8,16	6,12
Mała Wola	brak b.u.p.	0,00	54,17	2,08	4,17	0,00
Nowa Strzemeszna	brak b.u.p.	0,00	50,00	0,00	0,00	0,00
Studzianki	brak b.u.p.	3,23	67,74	13,98	6,45	1,08
Paulinów	brak b.u.p.	0,00	69,23	53,85	0,00	0,00
Podkonice Duże	brak b.u.p.	0,00	47,69	9,23	1,54	0,00

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Podkonice Miejskie	brak b.u.p.	0,00	63,89	11,11	2,78	0,00
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	brak b.u.p.	0,00	80,43	17,39	0,00	0,00
Stanisławów Lipski	brak b.u.p.	2,94	79,41	11,76	2,94	0,00
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	100,00	16,67	58,33	22,22	2,78	0,00
Strzemeszna	0,00	8,00	60,00	6,00	2,00	0,00
Strzemeszna Pierwsza	brak b.u.p.	13,04	73,91	0,00	0,00	0,00
Teodozjów	brak b.u.p.	22,73	45,45	4,55	4,55	4,55
Turobów	brak b.u.p.	3,03	60,61	9,09	0,00	0,00
Wale	0,00	0,00	53,33	4,44	0,00	0,00
Wielka Wola	100,00	0,00	61,36	18,18	4,55	3,41
Wólka Jagielczyńska	brak b.u.p.	0,00	70,45	13,64	0,00	0,00
Zubki Duże	brak b.u.p.	0,00	57,41	3,70	0,00	0,00
Zubki Małe	brak b.u.p.	0,00	61,76	2,94	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy w Czerniewicach

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Sfera przestrzenno-funkcjonalna jest kolejnym istotnym obszarem wymaganym w procesie identyfikacji zagadnień kryzysowych pozwalających na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy. W jej zakresie znajdują się aspekty dotyczące m.in. infrastruktury technicznej, dostępności przestrzennej usług publicznych oraz rozwiązań dostępnościowych dla osób ze szczególnymi potrzebami.

Na podstawie danych uzyskanych od Urzędu Gminy w Czerniewicach do analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej wykorzystano cztery wskaźniki:

— Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na mieszkańca

Sprawna sieć wodociągowa ma kluczowe znaczenie dla funkcjonowania obszaru, gdyż zapewnia mieszkańcom dostęp do wody pitnej oraz umożliwia prawidłowe działanie instytucji i przedsiębiorstw. Jej obecność podnosi komfort życia, sprzyja rozwojowi gospodarczemu i poprawia bezpieczeństwo sanitarne. Zaniedbania w infrastrukturze wodociągowej prowadzą do awarii, strat wody i wysokich kosztów napraw, a także ograniczają możliwości dalszego rozwoju przestrzennego. Stopień przyłączenia budynków w gminie do sieci wodociągowej waha się od ok. 60% (Nowa Strzemeszna – 63%, Teodozjów – 67%, Strzemeszna – 68%) do 100% – Podkońska Wola.

— Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na mieszkańca

Sieć kanalizacyjna odgrywa kluczową rolę w prawidłowym funkcjonowaniu obszaru, gdyż umożliwia bezpieczne odprowadzanie ścieków i ochronę środowiska. Zapobiega skażeniu wód i gleby, zmniejsza ryzyko rozprzestrzeniania się chorób oraz podnosi standard życia mieszkańców. Jej rozwój sprzyja inwestycjom, ogranicza awarie i zapewnia stabilność infrastrukturalną. Wiele sołectw w gminie nie jest w ogóle wyposażone w kanalizację, wśród nich m.in. Nowa Strzemeszna, Teodozjów, Strzemeszna.

— Roczna liczba awarii sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców

Awarie sieci kanalizacyjnej stanowią poważny problem, ponieważ prowadzą do zanieczyszczeń środowiska, nieprzyjemnych zapachów i zagrożeń sanitarnych. Mogą powodować podtopienia, uszkodzenia infrastruktury drogowej oraz wysokie koszty napraw. Utrudniają także codzienne funkcjonowanie mieszkańców i obniżają atrakcyjność obszaru. Takich awarii w 2024 na 1000 mieszkańców odnotowano w Czerniewicach (0,28) i w Lipiu (0,54).

— gęstość średnioważona przystanków

Dostęp do komunikacji publicznej jest ważny dla funkcjonowania obszaru, gdyż zapewnia mieszkańcom mobilność, zmniejsza natężenie ruchu samochodowego i wspiera rozwój

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

gospodarczy. Do jego oceny wykorzystano gęstość demograficzną przystanków oraz kolejno średnioważoną gęstość przystanków, co pozwala dokładniej określić faktyczny poziom dostępności transportu dla społeczności. Kolejność wyników wskaźnika prezentuje się podobnie, co przy gęstości demograficznej.

Tabela 15. Podsumowanie wskaźników wg sołectw – sfera przestrzenno-funkcjonalna

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na mieszkańca	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na mieszkańca	Roczna liczba awarii sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców	Gęstość średnioważona przystanków
Czerniewice – cała gmina	0,88	0,42	0,08	0,99
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	0,97	0,00	0,00	1,16
Annów	0,85	0,00	0,00	0,78
Chociw	0,97	0,00	0,00	1,26
Chociwek	0,70	0,00	0,00	1,60
Czerniewice	0,92	0,93	0,28	0,90
Dąbrówka	0,77	0,54	0,00	0,56
Gaj	0,95	0,00	0,00	1,16
Krzemienica	0,95	0,00	0,00	0,74
Lechów	0,90	0,54	0,00	0,99
Lipie	0,95	0,49	0,54	1,48
Mała Wola	0,96	0,00	0,00	0,00
Nowa Strzemeszna	0,63	0,00	0,00	1,62
Studzianki	0,85	0,42	0,00	0,83
Paulinów	1,00	0,00	0,00	2,10
Podkonice Duże	0,92	0,48	0,00	1,04
Podkonice Miejskie	0,93	0,00	0,00	0,00
Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	1,02	0,46	0,00	0,00
Stanisławów Lipski	0,87	0,00	0,00	0,00
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	0,81	0,00	0,00	2,04
Strzemeszna	0,68	0,00	0,00	0,92
Strzemeszna Pierwsza	0,78	0,00	0,00	0,00

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji
gminy Czerniewice

Nazwa jednostki agregacji danych (jednostka przestrzenna)	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na mieszkańca	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na mieszkańca	Roczna liczba awarii sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców	Gęstość średnioważona przystanków
Teodozjów	0,67	0,00	0,00	3,31
Turobów	0,83	0,00	0,00	0,00
Wale	0,78	0,00	0,00	1,68
Wielka Wola	0,76	0,16	0,00	0,63
Wólka Jagielczyńska	0,89	0,00	0,00	1,12
Zubki Duże	0,89	0,00	0,00	0,86
Zubki Małe	0,86	0,71	0,00	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy w Czerniewicach

Podsumowanie

Analiza wskaźników tzw. pozaspołecznych i porównanie ich wartości z wartościami dla gminy pozwoliła na stwierdzenie, które obszary/jednostki przestrzenne objęte są kryzysem w poszczególnych sferach: gospodarczej, środowiskowej i przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Sfery gospodarcza, środowiskowa, techniczna i przestrzenno - funkcjonalna zdiagnozowane zostały z wykorzystaniem danych ilościowych opisanych w Kroku 4. Każdy ze wskaźników kolejno, w sposób jakościowy, poddano obiektywnej ocenie, aby wskazać, czy sprzyja on rozwojowi czy wpływa na pogłębianie się kryzysu na danym obszarze. Natężenie zjawisk kryzysowych w sferach pozaspołecznych zostało obliczone poprzez przypisanie każdemu ze wskaźników (w ramach poszczególnych sfer) punktów - odnosząc uzyskaną wartość do średniej wartości wskaźnika dla gminy. W przypadku wartości wskaźnika wskazującej na sytuację mniej korzystną niż średnia dla gminy nadano jednostce 1 punkt, w przypadku sytuacji korzystniejszej niż średnia gminna było to 0 punktów. W przypadku wskaźnika jakościowego (sfera środowiskowa) ocenianego jako TAK/NIE 1 punkt nadano jednostkom, w których odpowiedź wskazywała na destymulantę rozwojową np. w przypadku wskaźnika: występowanie powierzchniowych form ochrony przyrody punktowaną destymulantą była odpowiedź NIE. Uzyskaną w ten sposób przez poszczególne jednostki łączną liczbę punktów w danej sferze interpretuje się jako syntetyczną ocenę natężenia kryzysu w danej sferze.

W poszczególnych sferach maksymalna, łączna liczba punktów wynosiła:

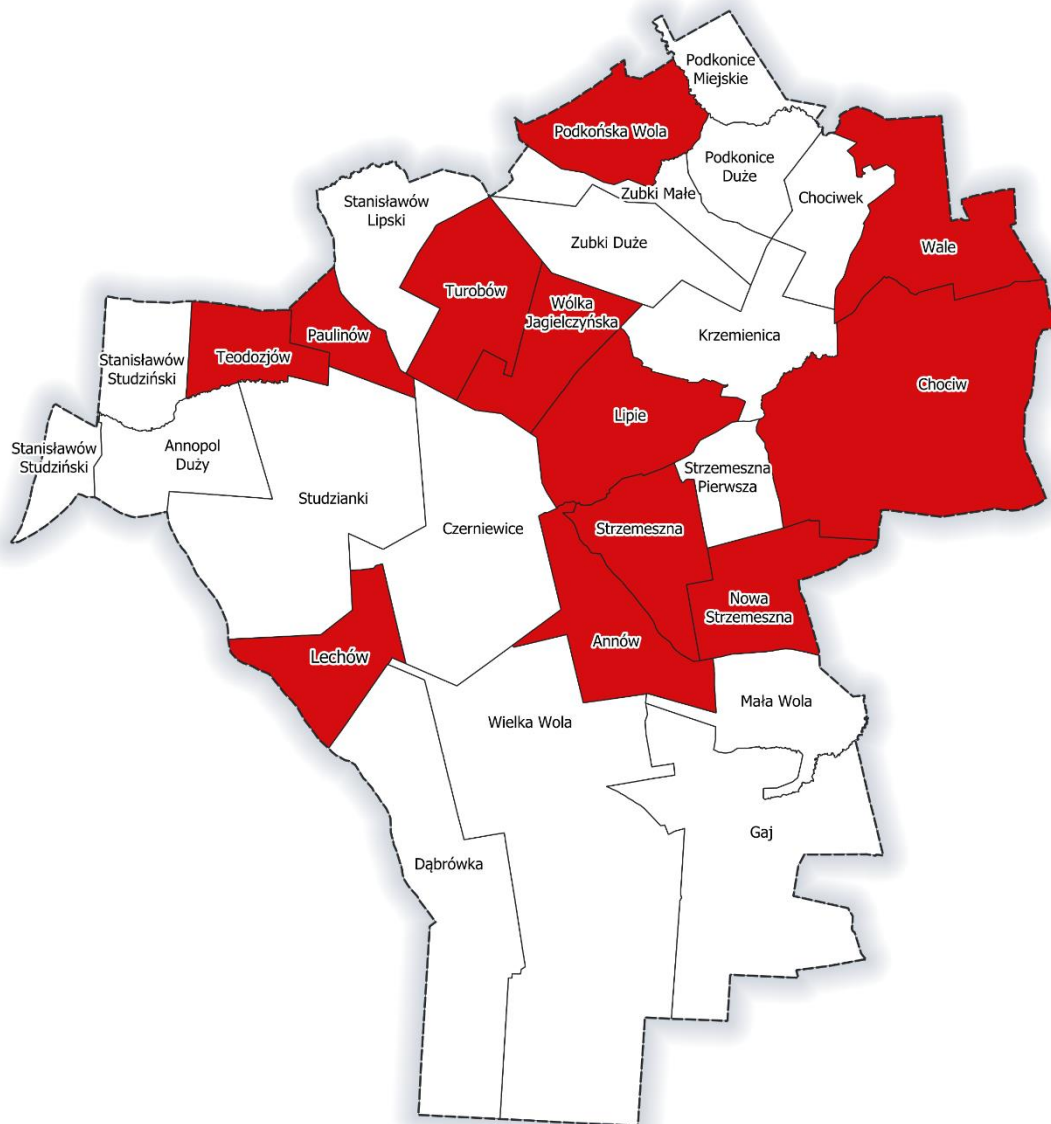
- dla sfery gospodarczej 5 punktów (5 analizowanych wskaźników);
- dla sfery środowiskowej 5 punktów (5 analizowanych wskaźników);
- dla sfery technicznej 6 punktów (6 analizowanych wskaźników);
- dla sfery funkcjonalno – przestrzennej 4 punkty (4 analizowane wskaźniki).

Przyjęto, iż o wysokim natężeniu zjawisk kryzysowych w danej sferze świadczy uzyskana przez jednostkę liczba punktów wyższa niż 50% maksymalnej, łącznej liczby punktów dla danej sfery. Tym samym wysokie natężenie zjawisk kryzysowych wymagało uzyskania:

- dla sfery gospodarczej minimum 3 punkty (na 5 możliwych do uzyskania);
- dla sfery środowiskowej minimum 3 punkty (na 5 możliwych do uzyskania);
- dla sfery technicznej minimum 4 punkty (na 6 możliwych do uzyskania);
- dla sfery funkcjonalno – przestrzennej minimum 3 punkty (na 4 możliwych do uzyskania).

Wartości punktowe uzyskane przez wszystkie jednostki analityczne w ramach czterech analizowanych sfer pozaspołecznych, przedstawiają poniższe rysunki (kartogramy).

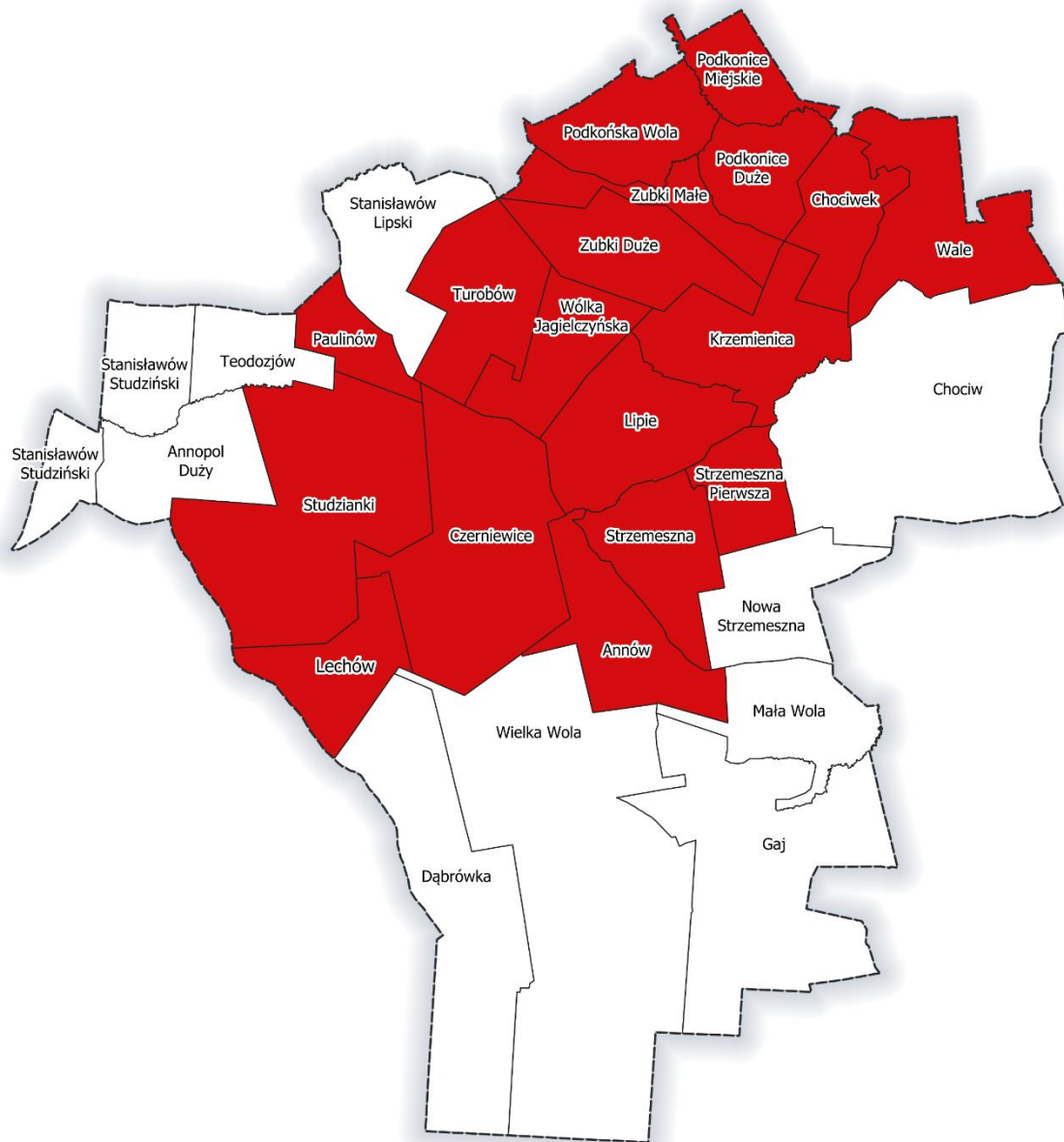
Rysunek 3. Syntetyczna ocena kryzysu w sferze gospodarczej – natężenie zjawisk kryzysowych wzrasta wraz z natężeniem kolorystyki na kartogramie

Źródło: opracowanie własne

W ramach sfery gospodarczej przeanalizowano 5 wskaźników cząstkowych. Wysokie natężenie zjawisk kryzysowych w tej sferze (ponad 50% analizowanych wskaźników przyjęło wartość mniej korzystną niż średnia gminna) zidentyfikowano w 12 jednostkach analitycznych: Annów, Chociw, Lechów, Lipie, Nowa Strzemeszna, Paulinów, Podkońska Wola, Strzemeszna, Teodozjów, Turobów, Wale, Wólka Jagielczyńska.

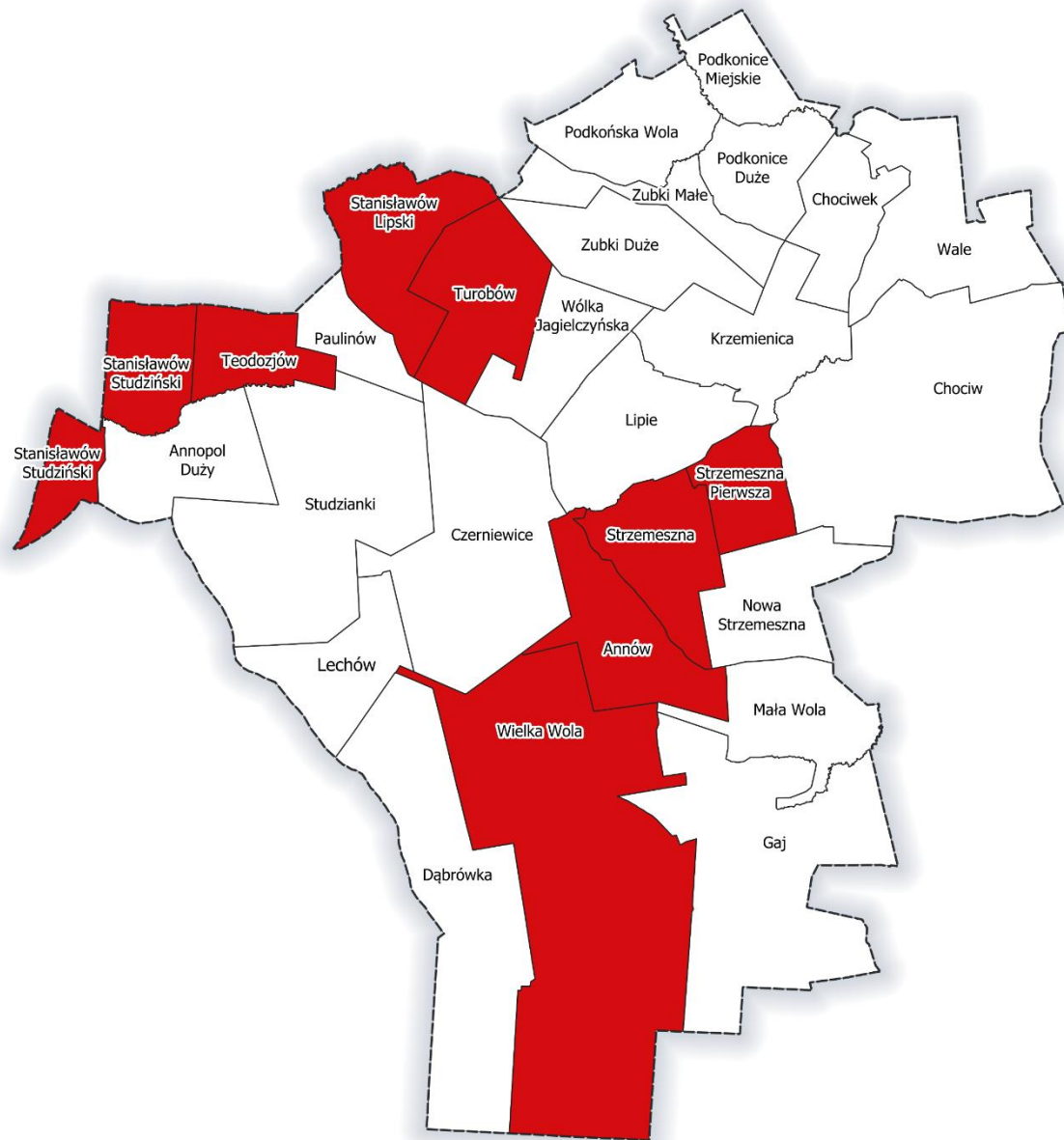
Rysunek 4. Syntetyczna ocena kryzysu w sferze środowiskowej – natężenie zjawisk kryzysowych wzrasta wraz z natężeniem kolorystyki na kartogramie

Źródło: opracowanie własne

W odniesieniu do sfery środowiskowej analizie poddano 5 wskaźników cząstkowych. Wysokie natężenie zjawisk kryzysowych (ponad 50% analizowanych wskaźników przyjęło wartość mniej korzystną niż średnia gminna) zdiagnozowano w 18 jednostkach analitycznych: Annów, Chociwek, Czerniewice, Krzemienica, Lechów, Lipie, Studzianki, Paulinów, Podkonice Duże, Podkonice Miejskie, Podkońska Wola, Strzemeszna, Strzemeszna Pierwsza, Turobów, Wale, Wólka Jagielczyńska, Zubki Duże, Zubki Małe.

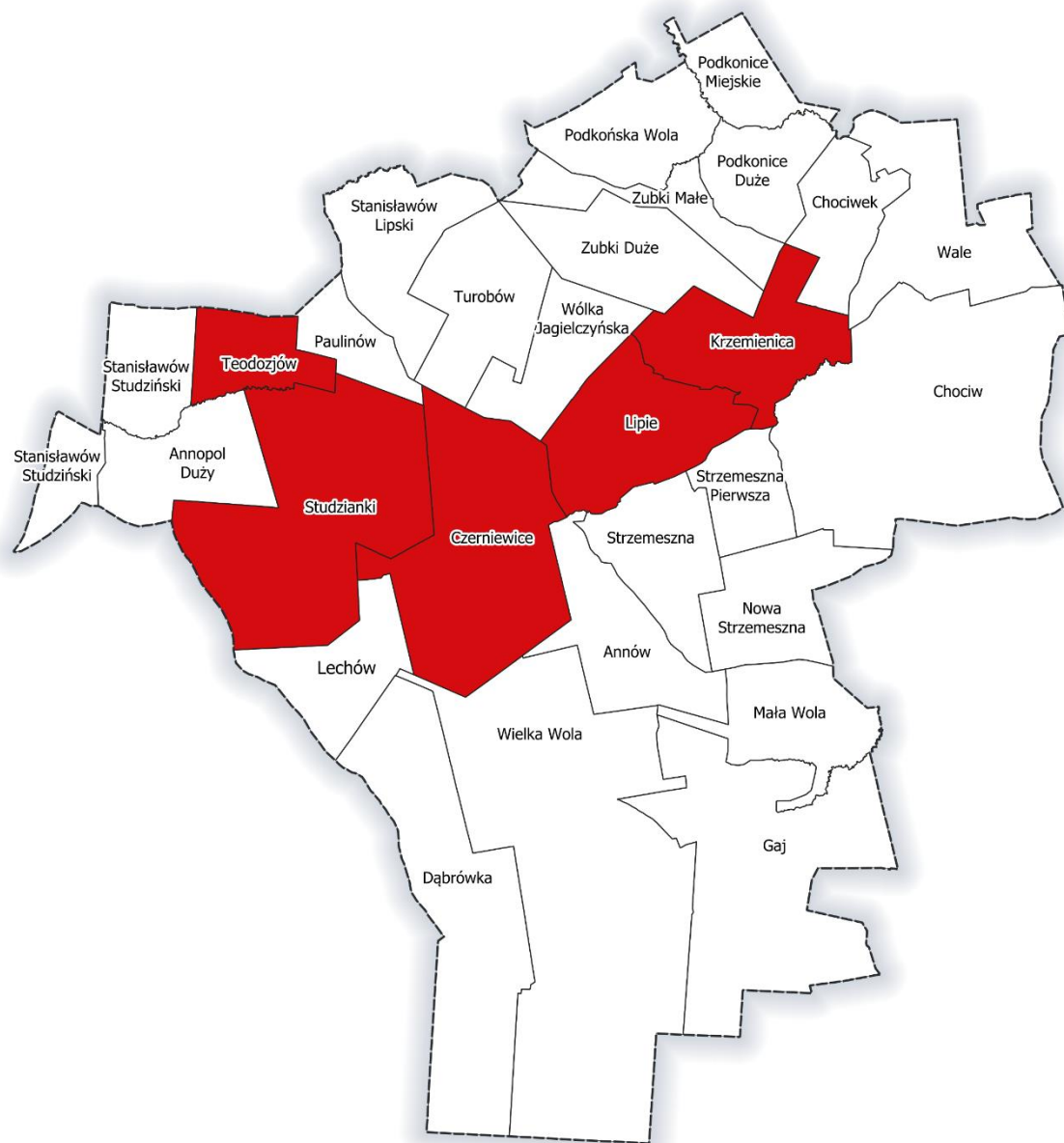
Rysunek 5. Syntetyczna ocena kryzysu w sferze przestrzenno – funkcjonalnej – natężenie
zjawisk kryzysowych wzrasta wraz z natężeniem kolorystyki na kartogramie

Źródło: opracowanie własne

W przypadku sfery funkcjonalno – przestrzennej w diagnozie wykorzystano 4 wskaźniki częściowe. Wysokie natężenie zjawisk kryzysowych (powyżej 50% analizowanych wskaźników przyjęło wartość mniej korzystną niż średnia gminna) dotyczyło 8 jednostek analitycznych: Annów, Stanisławów Lipski, Stanisławów Studziński, Strzemeszna, Strzemeszna Pierwsza, Teodozjów, Turobów, Wielka Wola.

Rysunek 6. Syntetyczna ocena kryzysu w sferze technicznej – natężenie zjawisk kryzysowych wzrasta wraz z natężeniem kolorystyki na kartogramie

Źródło: opracowanie własne

W ramach sfery technicznej przeanalizowano łącznie 6 wskaźników. Wysokie natężenie zjawisk kryzysowych (powyżej 50% analizowanych wskaźników przyjęło wartość mniej korzystną niż średnia gminna) zdiagnozowano w 5 jednostkach analitycznych: Czerniewice, Krzemienica, Lipie, Studzianki, Teodozjów.

KROK 5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

W ramach przeprowadzonej analizy wskaźnikowej wyznaczono obszar zdegradowany w gminie Czerniewice. Za obszary zdegradowane przyjęto jednostki przestrzenne, w których wartość wskaźnika syntetycznego (sfera społeczna) była powyżej zero (Krok 3) oraz występował kryzys przynajmniej w jednej z pozaspołecznych sfer (Krok 4) o wysokim poziomie natężenia zjawiska kryzysowego (50% i więcej analizowanych dla danej sfery wskaźników przyjęło wartość mniej korzystną niż średnia gminna).

Jednostki te zostały wyróżnione w poniższej tabeli która przyjęła następującą konstrukcję: nazwa jednostki przestrzennej, wartość wskaźnika syntetycznego dla danej jednostki przestrzennej oraz zestawienie sfer pozaspołecznych gdzie występują zjawiska kryzysowe dla danej jednostki przestrzennej. Jednostki agregacji danych (przestrzenne) zaprezentowano w układzie: od najwyższych do coraz niższych wartości wskaźnika syntetycznego (sfera społeczna).

Tabela 16. Wyniki analizy wskaźnikowej – obszary zdegradowane

Nazwa jednostki przestrzennej	Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera funkcjonalno-przestrzenna	Sfera techniczna
		Wysokie natężenie zjawisk kryzysowych (50% i więcej analizowanych dla danej sfery wskaźników przyjęło wartość mniej korzystną niż średnia gminna)			
Nowa Strzemeszna	10,65	TAK	NIE	NIE	NIE
Stanisławów Lipski	7,92	NIE	NIE	TAK	NIE
Wale	6,94	TAK	TAK	NIE	NIE
Podkonice Duże	6,16	NIE	TAK	NIE	NIE
Lechów	5,11	TAK	TAK	NIE	NIE
Lipie	3,64	TAK	TAK	NIE	TAK
Zubki Duże	3,18	NIE	TAK	NIE	NIE
Strzemeszna	2,02	TAK	TAK	TAK	NIE
Krzemienica	1,97	NIE	TAK	NIE	TAK
Chociw	1,88	NIE	NIE	NIE	NIE
Annopol Duży (Annopol Duży, Annopol Mały)	1,45	NIE	NIE	NIE	NIE
Zubki Małe	1,29	NIE	TAK	NIE	NIE
Studzianki	1,09	NIE	TAK	NIE	TAK
Czerniewice	1,00	NIE	TAK	NIE	TAK
Stanisławów Studziński (Stanisławów Studziński, Helenów)	-0,30	NIE	NIE	TAK	NIE
Mała Wola (Dzielnica)	-1,64	NIE	NIE	NIE	NIE
Wólka Jagielczyńska	-1,76	TAK	TAK	NIE	NIE
Paulinów	-1,77	TAK	TAK	NIE	NIE

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Podkońska Wola (Podkońska Wola, Podkonice Małe)	-1,77	TAK	TAK	NIE	NIE
Wielka Wola	-2,00	NIE	NIE	TAK	NIE
Gaj	-3,37	NIE	NIE	NIE	NIE
Annów	-4,38	TAK	TAK	TAK	NIE
Strzemeszna Pierwsza	-5,24	NIE	TAK	TAK	NIE
Turobów	-5,40	TAK	TAK	TAK	NIE
Podkonice Miejskie	-6,00	NIE	TAK	NIE	NIE
Teodozjów	-6,54	TAK	NIE	NIE	TAK
Dąbrówka	-6,80	NIE	NIE	NIE	NIE
Chociwek	-7,32	TAK	TAK	NIE	NIE

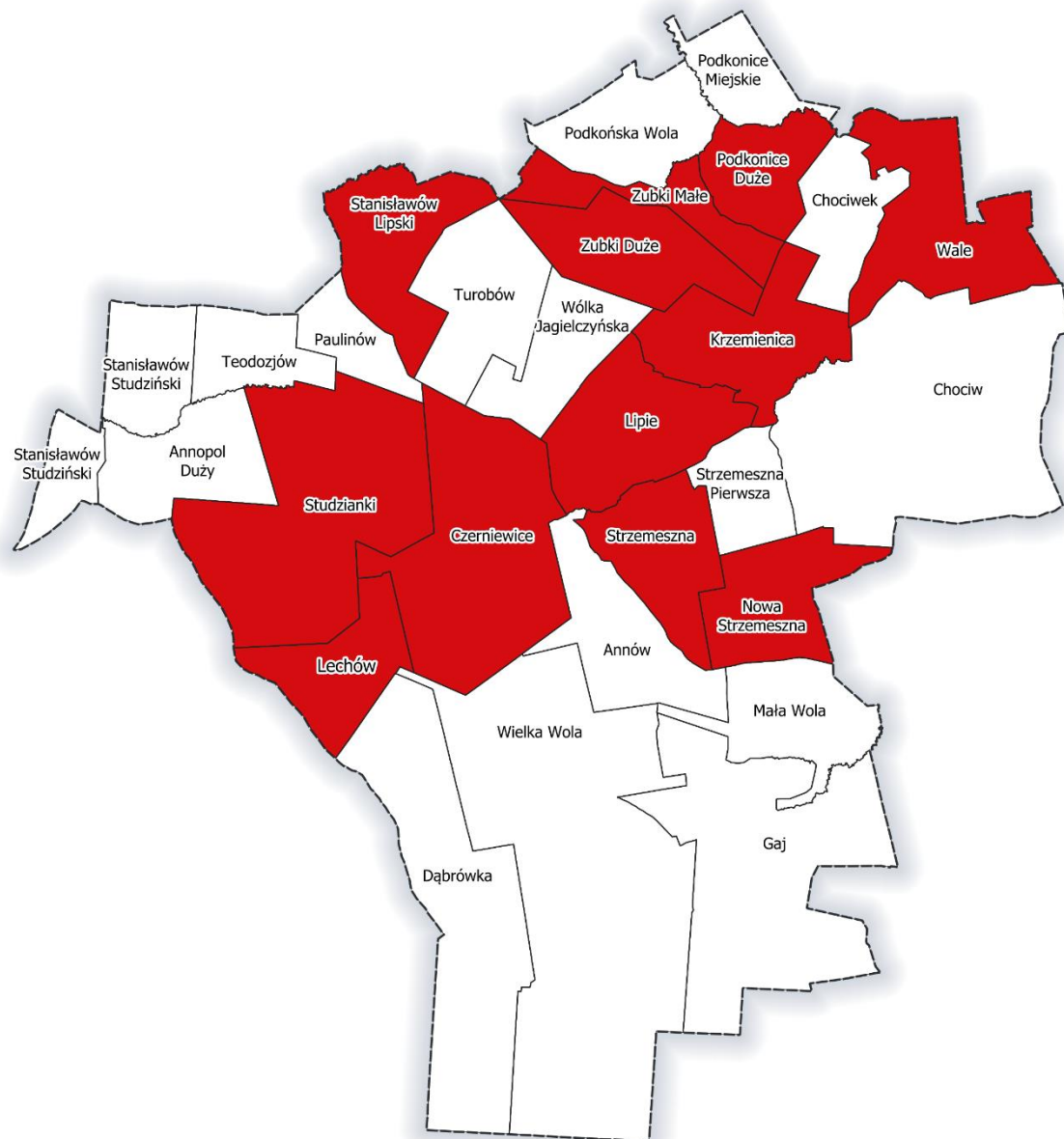
Źródło: opracowanie własne

Obszar zdegradowany został wyznaczony na terenie jednostek przestrzennych:
Czerniewice, Krzemienica, Lechów, Lipie, Nowa Strzemeszna, Podkonice Duże, Stanisławów Lipski, Strzemeszna, Studzianki, Wale,
Zubki Duże, Zubki Małe.

Powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosi 50,11 km², co stanowi 39,14% powierzchni całej gminy Czerniewice.

Obszar zdegradowany zamieszkuje 2632 osób, co stanowi 53,59 % ludności gminy Czerniewice.

Rysunek 7. Obszar zdegradowany – gminy Czerniewice

Źródło: opracowanie własne

KROK 6. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Uwzględniając wszystkie przeprowadzone i opisane wyżej działania (Kroki: 1 – 5) możliwe było wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

Całość wyznaczonego w Kroku 5 obszaru zdegradowanego przewyższała wartości wskazane w ustawie o rewitalizacji (tzn. obszar większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkiwany przez ponad 30% mieszkańców gminy). Tym samym należało dokonać zawężenia wskazanego obszaru do standardu odpowiadającego obszarowi rewitalizacji czyli obszarowi obejmującemu nie więcej niż 20% powierzchni gminy i zamieszkałemu przez nie więcej niż 30% mieszkańców gminy. W tym celu przyjęto następujące drogi postępowania:

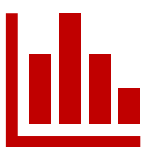
— ilościowe

- o pogłębione wnioski z analizy wskaźnikowej opracowanej dla obszaru gminy Czerniewice

oraz

— jakościowe

- o wyniki spotkań roboczych z liderami samorządowymi oraz przedstawicielami Urzędu Gminy w Czerniewicach oraz jednostek podległych,
- o spacer badawczy (o charakterze wizji lokalnej zrealizowany w dniu 27 sierpnia 2025 r.).

Pogłębiona **analiza danych** wskazała na potrzebę wyznaczenia obszaru rewitalizacji w przestrzeni jednostki Nowa Strzemeszna ze względu na najwyższą wartość wskaźnika syntetycznego prezentującego kryzys w sferze społecznej (Krok 3) wzmocniony kryzysem w sferze gospodarczej (Krok 4).

Kolejne trzy jednostki, rekomendowane do wyznaczenia obszaru rewitalizacji, gdzie także zdiagnozowano kryzys w sferze społecznej oraz sferach pozaspołecznych (gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno – przestrzennej, technicznej) przy równoczesnym pełnieniu przez nie funkcji centralnych (m.in. koncentracja usług społecznych) dla całego obszaru gminy i tam samym obszarze zdegradowanego, to Czerniewice, Lipie i Strzemeszna.

Łączna liczba mieszkańców w jednostkach Czerniewice, Lipie, Nowa Strzemeszna i Strzemeszna wynosi 1419 osób co stanowi 28,89% mieszkańców gminy Czerniewice – tym samym nie przekracza dopuszczalnej wartości 30% ogółu ludności gminy, jaką można przypisać obszarowi rewitalizacji, zgodnie z zaleceniami ustawy o rewitalizacji.

Przeprowadzone na przestrzeni **lipiec - sierpień 2025 r. rozmowy/spotkania** z liderami samorządowymi oraz przedstawicielami Urzędu Gminy w Czerniewicach (spotkania robocze w formule on-line, kontakty mailowe, rozmowy telefoniczne), potwierdziły potrzebę skoncentrowania przyszłej interwencji rewitalizacyjnej na terenie

Czerniewic, Lipia oraz Strzemesznej (obszar centralny gminy). Decyzja podyktowana była następującymi wnioskami:

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

- wysoka wartości wskaźnika syntetycznego, obrazującego kryzysy w sferze społecznej wsparta kryzysami w sferach pozaspołecznych;
- największa koncentracja usług publicznych, ale także usług gospodarczych, z których korzystają mieszkańcy całej gminy, występuje w Czerniewicach, co w naturalny sposób generuje ruch mieszkańców do centrum gminy, przestrzeni wielofunkcyjnej, świadczącej usługi dla wszystkich mieszkańców gminy. W centrum Czerniewic koncentruje się:
 - o życie społeczne mieszkańców gminy – działają m.in. Urząd Gminy i szereg innych instytucji publicznych i organizacji społecznych,
 - o życie handlowo – usługowe mieszkańców gmin,
 - o życie sąsiedzkie – spotkania, spacer, itp.co wymusza potrzebę dostosowania układu funkcjonalno – przestrzennego centrum gminy do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, ale także dużej uwagi skoncentrowanej na stanie technicznym budynków i infrastruktury technicznej, gdzie wskazane funkcje są realizowane lub mogą być w przyszłości realizowane;
- duża koncentracja osób starszych w Czerniewicach (w skali gminy i obszaru zdegradowanego), generuje szereg potrzeb przede wszystkim związanych z dostosowaniem przestrzeni i obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami, eliminując bariery architektoniczne, ale także potrzebę tworzenia coraz szerszej, dostępnej oferty usług publicznych dostosowanych dla takich osób;
- wysoki potencjał zmiany gdzie przyszłe interwencje rewitalizacyjne mają możliwość przynieść efekty o wyraźnie największej skali oddziaływania ze względu na:
 - o wysoką koncentrację mieszkańców stałych (w jednostce przestrzennej Czerniewice),
 - o centralny charakter jednostki Czerniewice, wielofunkcyjny, gdzie koncentruje się życie mieszkańców całej gminy czyniąc ją miejscem bardzo częstych „odwiedzin” tym samym „używany” przez mieszkańców całej gminy,
 - o potencjał przestrzeni do wykorzystania: przestrzeń jednostki Strzemeszna oraz Lipie.

W oparciu o wyżej przytoczone wnioski ze spotkań m.in. z liderami samorządowymi uznano, że obszar rewitalizacji w gminie Czerniewice powinien objąć przestrzeń w ramach czterech jednostek analitycznych: Czerniewice, Lipie, Strzemeszna Nowa oraz Strzemeszna.

Kolejno przeprowadzono **spacer badawczy** (o charakterze wizji lokalnej) obejmujący obszar gminy Czerniewice – sołectwo Czerniewice, Lipie, Strzemeszna oraz Nowa Strzemeszna. Wnioski ze spaceru badawczego potwierdziły zasadność wyznaczenia obszaru rewitalizacji na terenie gminy Czerniewice obejmującego jednostki: Czerniewice, Lipie, Nowa Strzemeszna i Strzemeszna.

Podstawowym celem spaceru badawczego było pozyskanie informacji o obserwowanych bezpośrednio w przestrzeni gminy problemach – zwłaszcza o charakterze funkcjonalno-przestrzennym, technicznym czy środowiskowym, które stały się podstawą do decyzji o wyznaczeniu obszaru rewitalizacji w jednostkach Czerniewice, Lipie, Nowa Strzemeszna oraz Strzemeszna.

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice

Dodatkowo spacer badawczy precyzyjnie zobrazował miejsca koncentracji negatywnych funkcjonalno-przestrzennych, technicznych czy środowiskowych, dając podstawy precyzyjnego wyznaczenia obszaru rewitalizacji. Między innymi w ramach spaceru badawczego dokonano zawężenia pierwotnej propozycji obszaru rewitalizacji poprzez objęcie nim jedynie części jednostki analitycznej Czerniewice. Obszar Czerniewic podzielony jest bowiem drogą ekspresową S8 co w naturalny sposób przestrzenie ale także funkcjonalnie różnicuje tą jednostkę. W części centralnej Czerniewic, gdzie koncentruje się zabudowa mieszkaniowa oraz gdzie zlokalizowane są główne funkcje sołectwa, ale także całej gminy, zdecydowano się wyznaczyć obszar rewitalizacji. W części północno zachodniej jednostki Czerniewice, „za drogą” ekspresową S8, gdzie rozwija się zabudowa przemysłowa, zdecydowano się na niewyznaczenie obszaru rewitalizacji gdyż plany rozwojowe gminy dedykują ten obszar m.in. rozwojowi gospodarczemu. Obecnie widać już w terenie, w sąsiedztwie SB, lokujące się przedsiębiorstwa. Proces ten będzie podstępował z uwagi na doskonałą lokalizację tej części gminy w sąsiedztwie drogi ekspresowej pomiędzy dwoma zjazdami (oba na terenie gminy Czerniewice).

Przeprowadzona szczegółowa analizy danych źródłowych, wsparta wnioskami ze spaceru badawczego oraz wnioskami z rozmów z lokalnymi liderami samorządowymi i przedstawicielami instytucji publicznych gminy Czerniewice, pozwoliła na ostateczne, precyzyjne wyznaczenie obszaru rewitalizacji.

W efekcie podjętych działań wyznaczono:

Obszar rewitalizacji w gminie Czerniewice obejmuje jednostki: Czerniewice, Strzemeszna, Nowa Strzemeszna, Lipie.

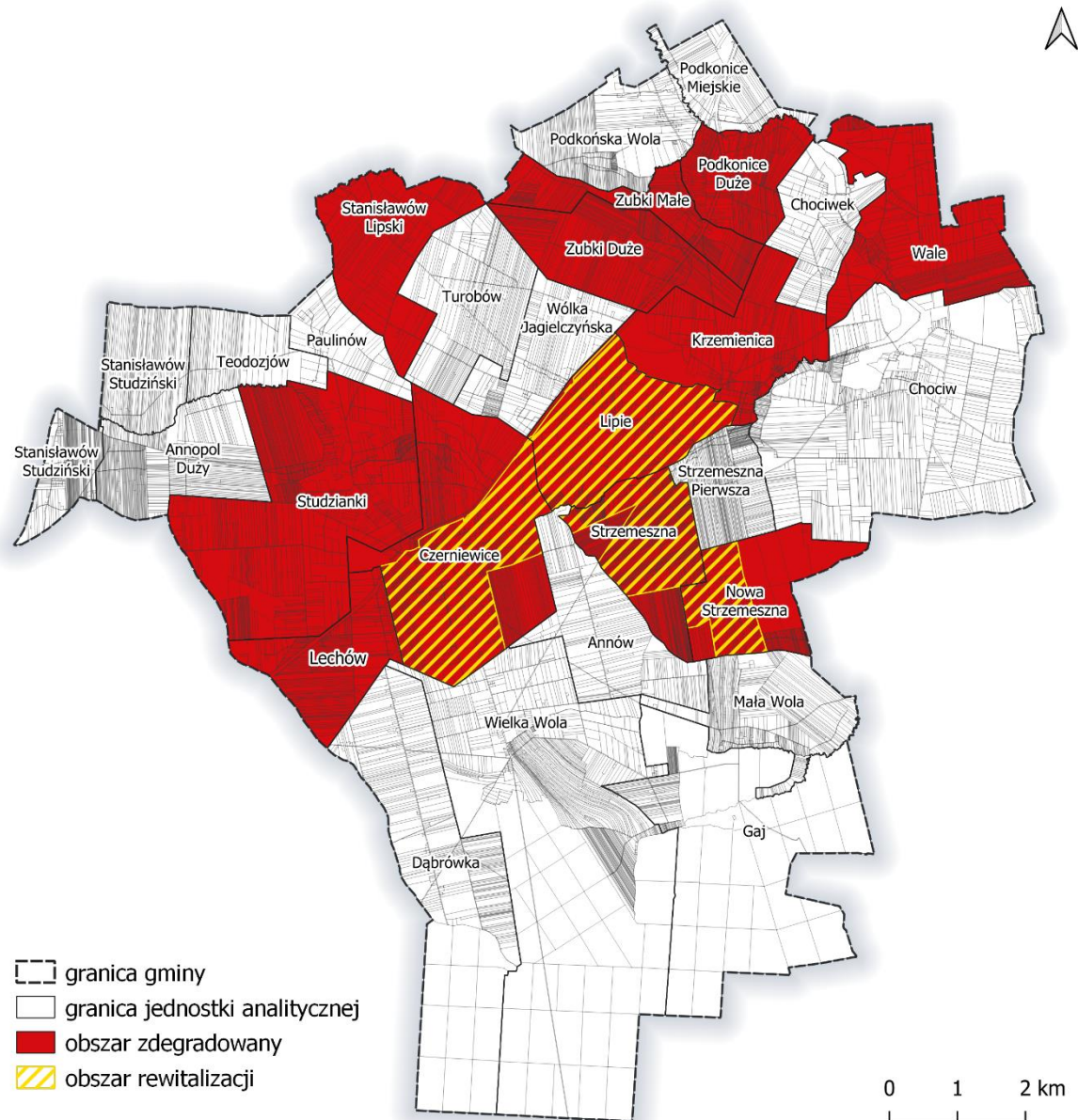
Powierzchnia obszaru rewitalizacji to 11,87 km² co stanowi 9,27 % powierzchni gminy.

Obszar rewitalizacji w gminie Czerniewice jest zamieszkały przez **1368 mieszkańców co stanowi 27,86% ludności gminy Czerniewice.**

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji – gminy Czerniewice

Poniższy Rysunek 8 przedstawia poglądowo mapę obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wyznaczonego w gminie Czerniewice – uwaga: rysunek nie zachowuje skali 1:5000. Mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji gminy Czerniewice – skala 1:5000 (podkład: mapa zasadnicza) jest samodzielny opracowaniem.

Rysunek 8. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w mieście i gminie Czerniewice²

Źródło: opracowanie własne na podstawie mapy zasadniczej 1:5000 wydanej przez Starostwo Powiatowe w Tomaszowie Mazowieckim

² Zaprezentowana mapa jest obrazem poglądowym nie oddającym skali 1:5000. Mapa zasadnicza w skali 1:5000 stanowi integralny załącznik do diagnozy delimitacyjnej.

Spis tabel i rysunków

Tabela 1. Jednostki agregacji danych (jednostki przestrzenne) w gminie Czerniewice przyjęte do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji – nazwa, powierzchnia, ludność.....	7
Tabela 2. Wykaz wskaźników do sfery społecznej.....	11
Tabela 3. Podsumowanie wskaźnika wg jednostek analitycznych – demografia (tabela do zmiany)	14
Tabela 4. Odsetek osób bezrobotnych wg jednostek analitycznych (sołectw).....	15
Tabela 5. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych (1-6) – problemy społeczne	21
Tabela 6. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych (sołectw) – bezpieczeństwo	23
Tabela 7. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych (sołectw) – edukacja i aktywność społeczna.....	25
Tabela 8. Wskaźniki częściowe po normalizacji– sfera społeczna, część 1 (natężenie zjawisk kryzysowych – im wyższa wartość tym większy kryzys w sferze społecznej) (tabele do zmiany).	29
Tabela 9. Wskaźniki częściowe po normalizacji – sfera społeczna, część 2 (natężenie zjawisk kryzysowych – im wyższa wartość tym większy kryzys w sferze społecznej).....	31
Tabela 10. Wskaźnik syntetyczny – sfera społeczna (podsumowanie) (tabela do zmiany)	33
Tabela 11. Wykaz wskaźników do sfery gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej (tabela do zmiany)	36
Tabela 12. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych (sołectw) – sfera gospodarcza	41
Tabela 13. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych (1-6) – sfera środowiskowa	45
Tabela 14. Podsumowanie wskaźników wg jednostek analitycznych– sfera techniczna	49
Tabela 15. Podsumowanie wskaźników wg sołectw – sfera przestrzenno-funkcjonalna.....	52
Tabela 16. Wyniki analizy wskaźnikowej – obszary zdegradowane.....	60
Rysunek 1. Jednostki przestrzenne gminy Czerniewice wyznaczone na potrzeby diagnozy delimitacyjnej.....	9
Rysunek 2. Wskaźnik syntetyczny – sfera społeczna (natężenie zjawisk kryzysowych – im wyższa wartość tym większy kryzys w sferze społecznej).....	34
Rysunek 3. Syntetyczna ocena kryzysu w sferze gospodarczej – natężenie zjawisk kryzysowych wzrasta wraz z natężeniem kolorystyki na kartogramie	55
Rysunek 4. Syntetyczna ocena kryzysu w sferze środowiskowej – natężenie zjawisk kryzysowych wzrasta wraz z natężeniem kolorystyki na kartogramie	56
Rysunek 5. Syntetyczna ocena kryzysu w sferze przestrzenno – funkcjonalnej – natężenie zjawisk kryzysowych wzrasta wraz z natężeniem kolorystyki na kartogramie	57
Rysunek 6. Syntetyczna ocena kryzysu w sferze technicznej – natężenie zjawisk kryzysowych wzrasta wraz z natężeniem kolorystyki na kartogramie	58
Rysunek 7. Obszar zdegradowany – gminy Czerniewice	62
Rysunek 8. Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji w mieście i gminie Czerniewice	66